

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Majandusaasta aruanne

Majandusaasta

1. jaanuar 2005 - 31. detsember 2005

Aadress	Uus 5, Tallinn 10111
Registrikood	8 0 0 0 5 0 6 9
Tegevjuht	Marit Otsing, juhataja
Sidevahendid	tel 6 31 1430 fax 6 31 1432 e-post info@ngo.ee
Põhitegevusala	avalikes huvides tegutsevate mittetulunduslike organisatsioonide ühistegevuse arendamine
Ettevõtluse vorm	mittetulundusühing

SISUKORD

TEGEVUSARUANNE	4
VASTUTAVUS	8
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	38
JUHATUSE KINNITUS RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE.....	38
BILANSS	39
TULUDE JA KULUDE ARUANNE	41
RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	42
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD.....	43
LISA 1 – ARVESTUSPÕHIMÕTTED	43
LISA 2 - PÕHIVARA	44
LISA 3 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSED.....	44
LISA 4 - MUUD TULUD.....	44
LISA 5 – MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD.....	45
AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS	46
EMSLI LIHKMED	46

TEGEVUSARUANNE

Sissejuhatus: Eesti kodanikuühiskond ja EMSL aastal 2005

Oma 2005. aasta lõpul valminud uurimuses “Vabaühenduste arengust Eestis” tõdesime, et Eesti kodanikuühiskonna tänaseid suuremaid tegevusi ja eripärasid saab kokku võtta neljas teesis:

- Eesti kodanikuühiskonda on 1990. aastate algusest arendanud kohaliku Sorose fondi toel süsteemselt ja tasakaalus, seda nii infrastruktuuri loomisega kui ka sektoris tegutsevate inimeste harimisega;
- Erinevalt paljudest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest on tugikeskuste asemel Eestis sektori “hääleks” ja eestkostjaks liikmesorganisatsioon EMSL;
- Sektor on arenenud väga mitmekesiselt, õppides toime tulema konkurentsi, müügitöö ja planeerimisega;
- Tänu väikesele pindalale on Eestis suhteliselt lihtne tegeleda korraga kõikide piirkondadega.¹

Suurimaks saavutuseks võib lugeda ülesaamist varasematel aastatel domineerinud “teie” ja “meie” suhtumisest – selle on asendanud laiem arusaam kodanikuühiskonnast kui ühiskonnakorraldusest, mille aluseks on aktiivsed ja teadlikud kodanikud ning mille üks osa on mittetulundussektor. Sellist suhtumise muutumist nii kodanikuühenduste endi hulgas kui ka avalikus ja erasektoris näitas lisaks juba viidatud EMSLi uurimusele ka Eesti Humanitaarinstituudi uuring “Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis”². Kuigi konkreetsete ühenduste kaupa on pilt loomulikult väga kirev, võib sektorit tervikuna vaadates öelda, et jõudsalt on paranenud ühenduste majanduslik elujõulisus, tegutsemis- ja eestkostesuutlikkus, positiivne areng on toimunud ka infrastruktuuris, suutlikkuses osutada avalikke teenuseid ning avalikkuse teadlikkuses ja suhtumises kodanikualgatusse. USA Rahvusvahelise Abi Agentuuri (USAID) 2005. aastal avaldatud indeksi kohaselt olid Eesti kodanikuühendused Kesk- ja Ida-Euroopa riikide seas jätkusuutlikemad³.

Võtmeteguriks nimetatud positiivsetes arengutes on üldise elujärje paranemise kõrval kindlasti valitsuse kinnitatud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAK)

¹ EMSL (2005) “Vabaühenduste arengust Eestis: ülevaade 2005. Eesti mittetulundussektori jätkusuutlikkuse võrdlev hindamine ja vajaduste analüüs”. Saadaval <http://www.ngo.ee/4876>

² Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituut (2005) “Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis: organiseerumise struktuur ja ressursid”. Saadaval http://www.ehi.ee/erialad/sotsioloogia/Kodanikualgatuse/file_view

³ USAID (2005) “The 2004 NGO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia”. Saadaval http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2004/

tegevuskava korralik käivitamine. EMSL on olnud nii EKAKi kui ka selle tegevuskava koostamise ja elluviimise üks algatajaid ning eestvedajaid, kuuludes ka valitsuse ja kodanikuühenduste sel eesmärgil moodustatud ühiskomisjoni. Mitmed EMSLi tegevused tulevad seega otseselt EKAKi rakenduskavast (näiteks töö ühenduste riigieelarvelise rahastamise projektiga), teised kaudsemalt, seda täiendades (näiteks oma liikmete kaasamise mudeli väljatöötamine ja tutvustamine teistele katusorganisatsioonidele paralleelselt kaasamise hea tava koostamisega riigi tasandil). Lisaks osalesime ka 2005. aastal oma liikmete ja üldisemalt kogu sektori ühishuvide eestkõnelejana seadusloomes; täitsime rolli Eesti kodanikuühiskonna arendajana, tõstatades ühenduste hulgas uusi teemasid, vahendades ideid, häid praktikaid ja muud informatsiooni, korraldades koolitusi ning andes välja trükiseid. Eraldi saab välja tuua tegevusi, mis on suunatud otse EMSLi liikmetele; ning Eestist väljapoole suunatud tegevusi.

Käesolev on EMSLi 2005. majandusaasta aruanne. Mida olulisemat rolli kodanikuühendused ühiskonnas täidavad, seda suurem on huvi ja ka nõudlikkus nende tegevuse ning selle tulemuste ja mõjude suhtes. Nõnda soovime ka siin lisaks ülevaatele EMSLi eelarvest, tuludest ja kuludest ning teostatud projektidest ja üritustest analüüsida tegevuste tulemusi ja mõjusid, andes endale samas aru probleemidest, mis sellega seotud. Ühiskondlikud muutused – mis on enamasti kodanikuühenduste ja nii ka EMSLi tegutsemise sihiks – leiavad aset pika aja jooksul ning tegurid, mis nendeni viivad, on tavaliselt kompleksed. See muudab ühenduste tegevuse mõjude hindamise raskeks, sest esiteks avalduvad need sageli alles aastate või isegi aastakümnete pärast, teiseks võib olla keeruline välja tuua, milline tegevus mil määral mõju avaldas (seda eriti selliste valdkondlike katusorganisatsioonide puhul nagu EMSL, kes tegelevad peamiselt tegutsemiskeskonna arendamisega). Nii mõõdvad ühendused enamasti oma tegevusi ja neis osalenute hinnanguid. Ainult sellega piirdudes käituksime aga kullerina, kes vastab küsimusele, kas ta kirja kohale toimetab: “Jooksin kõigest jõust mitu tundi ja kiri nautis teekonda väga.”⁴

Lahendusena on rahvusvahelised vastutavuse [*accountability*] teemaga tegelevad organisatsioonid pakkunud lähenemise, mis võtab ühenduse tegevuse hindamise aluseks

4 Selle näitega ei taha me öelda, et protsessi kirjeldamine ja hindamine oleks ühenduste tegevuste puhul ebaoluline, vaid et sellest üksi ei piisa. Asendades toodud näites kulleri autojuhiga ja kirja reisijatega, mõõname, et viimased võivad sõitu nautida ka siis, kui nad ei jõua sinna, kuhu algselt soovisid ja/või kuhu neid viia lubati ning tegelik elamus võib olla oodatust positiivsemgi. Nagu meditsiinis on mõnikord ravimi toimeainest olulisem patsiendi usk sellesse ning ebameeldiv arst ei pruugi õigest ravimist hoolimata saavutada sama head tulemust kui mõni teine platseebotabletiga, võib ka ühenduste puhul teatud juhtudel protsess olla olulisem selle vahetust tulemusest. Protsessi aususe, läbipaistvuse, avatuse, et kedagi ei diskrimineeritaks jne näitamine, on oluline legitiimsuse allikas, seda eriti ühenduste puhul, kes sageli seavad eetilised ja moraalsed väärtused oma tegevuse keskmesse ning kelle suhtes nõnda kehtivad ses osas ka suuremad ootused kui mõnele teisele institutsioonile. Siiski ei ole enamik ühendusi loodud protsessi läbiviimiseks, vaid teatud tulemuste saavutamiseks, mõne ühiskondliku probleemi lahendamiseks, ning tegevuse hindamisel tuleb seega üritada mõõta selle saavutamist või sellele lähenemist.

tema enda koostatud muutuse teooria [*theory of change*]⁵. See määratleb ühenduse soovitud eesmärgid, nende saavutamiseks plaanitavad tegevused ning konteksti, milles tegevused toimuvad ja millel võib olla soodustav või takistav mõju eesmärkide saavutamisele. Hea teooria tunnuseks on usutavus (on põhjust eeldada, et pakutud tegevused tõepoolest viivad soovitud eesmärkideni), teostatavus ja mõõdetavus. Konkreetse meetodi hindamise läbiviimiseks (kvalitatiivne või kvantitatiivne, mõjule või protsessile orienteeritud jne), valib ühendus, lähtudes oma tegevuse eripärast, enda ja oma tegevuse osapoolte vajadustest ja võimalustest jne.

EMSLi strateegilised suunad aastateks 2005-08 töötati liikmete, nõukogu ja büroo koostöös välja 2004. aasta sügisel, nendest lähtudes koostatakse iga-aastane tegevuskava ning hinnatakse selle täitmist, tulemusi ja mõjusid. Järgnevas aruandes ongi lähtutud 2005. aasta tegevuskava struktuurist.

EMSLi missioon, visioon, strateegilised suunad ja väärtused

EMSL on 1991. aastal asutatud Eesti Fondide Keskuse õiglusrärglane. Alates 1994. aastast tegutseme oma praeguse nime all liikmesorganisatsioonina, ühendades avalikes huvides tegutsevaid aktiivseid vabaühendusi erinevatest tegevusvaldkondadest. Euroopas üsna ainulaadsel kujul esineva organisatsioonina tuntakse EMSLi kui kodanikuühiskonna arendajat, olulisemate valdkondade esindusorganisatsioonide sidustajat, nende arvamuste koondajat ja eestkostjat, olles sellisena legitiimne ja laia kõlapinnaga partner nii riigile kui ka erasektorile.

EMSLi pikaajalist tegevust kavandab üldkoosolekul liikmete poolt valitud nõukogu, mille liikmete volitused kestavad kolm aastat. Viimasele alluvad juhatus ja büroo, kes talitavad kooskõlas üldkoosoleku ja nõukogu määratud tegevussuundadega.

EMSLi missioon on olla avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste eestkõneleja, kelle töö on pühendatud kodanikualgatuse ja kodanikuühiskonna arendamisele Eestis.

EMSLi visiooniks on osalusel ja kodanikualgatusel toimiv kodanikuühiskond, milles EMSLil on siduv roll avalikes huvides tegutsevate ühenduste ja ühiskonna vahel.

EMSLi strateegilised suunad 2005–08:

Ühiskonna tasandil

- Osaleda EKAKi tegevuskava elluviimisel
- Arendada Eesti vabaühendusi
- Hoida kõrgel kolmanda sektori mainet.

⁵ Vt. nt. www.theoryofchange.org, www.keystonereport.org, www.accountability.org.uk, www.oneworldtrust.org jt.

Organisatsiooni tasandil

- Olla erinevaid ühendusi kaasav laiapõhjaline liikmesorganisatsioon. Seista oma liikmete ühiste huvide eest koostöös avaliku ja erasektoriga
- Käivitada stabiilsed meediaväljundid EMSLi ja kolmanda sektori tegevuste kajastamiseks
- Hoida organisatsioonina majanduslikku ja poliitilist sõltumatust, tunnustades ühiskonnaliikmete mitmekesisust ning eriarvamusi
- Olla partneritele ja kolmanda sektori liikmetele kvaliteetseks ja tunnustatud eeskujuks oma töös, teenustes ja juhtimises kui sõbralik, hooliv ja ühendusi siduv organisatsioon.

EMSLi väärtused: olles EKAKi protsessi koordineerija ja Eesti ühenduste eetikakoodeksi üks autoreid, lähtume oma töös nendes kahes dokumendis toodud väärtusteks. Proovime neid rakendada igas oma tegevuses, projektis, büroos jne.

EMSLi tegevus on korraldatud läbi kolme programmi:

- liikmeprogrammis edastame liikmetele informatsiooni, aitame arengusuundade leidmisega ja pakume teenuseid. Samuti kaitseme liikmete ühiseid huve ning kaasame neid kodanikuühiskonna arendamisse;
- arenguprogrammis tegeleme seadusloome ja koostööga avaliku ning erasektori vahel, ka kuuluvad siia meie suurüritused, filantroopia, erinevad arendusprojektid ja koostöö teiste ühendustega ning rahvusvahelised projektid;
- info- ja tugiprogrammis nõustame, edastame informatsiooni ja koolitame ühendusi, anname välja infomaterjale, erinevas mahus trükiseid. Nende tegevuste kaudu kuulume maakondlike arenduskeskuste võrgustikku.

Eelnevast tulenevalt võib EMSLi tegevuses eristada järgmiseid **sihtgrupe**:

- liikmesorganisatsioonid, kellele EMSL on partneriks nende ühishuvide eestseisjana ning pakub võimalust osaleda EMSLi seisukohtade väljatöötamises ühiskondlike protsesside ja poliitikate kujundamisel ning seadusloomes, valida ja olla valitud EMSLi pikaajalisi tegevusi kavandavasse nõukogusse, samuti soodushinnaga koolitusi ja teisi teenuseid;
- teised kodanikuühendused, kellele EMSL on partneriks tegutsemiskeskonna kujundaja ja arendajana, koolituste korraldaja, informatsiooni vahendaja ja sektori eestkõnelejana;
- avalik sektor, kellele EMSL on partneriks EKAKi elluviimisel, informatsiooni vahendajana ühenduste ja avaliku sektori vahel, vabaühenduste eestkõnelejana ühiskondlike protsesside ja poliitikate kujundamisel ning seadusloomes;
- laiem avalikkus ja erasektor, kellele EMSL on infoallikaks kodanikuühiskonna arengutest ja vajadustest ning partneriks koostööprojektides;

- teiste maade kodanikuühendused, kellele EMSL on infoallikaks Eesti praktikatest EKAKi rakendamisel ja oma organisatsiooni töö korraldamisel, samuti partneriks koostööprojektides.

Vastutavus

Peame väga oluliseks vastutavuse põhimõtet – arusaama, et organisatsioon peab andma oma tegevusest aru sihtrühmadele ja teistele osapooltele, keda see puudutab, ning kaasama neid tegevuste kujundamisesse ja läbiviimisesse, samuti jälgima tehtava majanduslikku, ühiskondlikku ja keskkondlikku mõju.

Lisaks käesolevale majandusaasta aruandele, mis on kõigile kättesaadav EMSLi koduleheküljel, oleme rakendanud vastutavuse elluviimiseks mitmeid tegevusi ja kanaleid.

Aruandlus rahastajatele (olgu avalikust, era- või kolmandast sektorist) toimub läbi projektiaruannete ning vajadusel jooksva suhtlemise kaudu projektide läbiviimise ajal.

Liikmeprogrammi raames on EMSL välja töötanud liikmete kaasamiskorra, mis sätestab, mis küsimustes ja kuidas toimub liikmete informeerimine, nendega konsulteerimine ja nende kaasamine EMSLi arengusse ja meie seisukohtade kujundamisesse. Infokanaliteks on liikmete e-posti list ja EMSLi kodulehekülg, vastavalt vajadusele toimuvad arutelukoosolekud ja muud üritused, neli korda aastas ilmuv infoleht ning otsesuhtlemine. 1-2 korda aastas toimuvad liikmete üldkoosolekud, vähemalt neli korda aastas (2005. aastal 6 korda, lisaks e-posti teel toimunud arutelud) koguneb EMSLi nõukogu, mille liikmed valib üldkoosolek ning mis koosneb vähemalt 2/3 ulatuses liikmesorganisatsioonide esindajatest. Nõukogule koostab EMSLi büroo iga kahe nädala tagant aruande tehtust ja plaanitavatest tegevustest. Tagasiside kogumine liikmetelt käib läbi jooksva suhtlemise ning regulaarselt toimuvate küsitluste ja liikmete külastuste.

Laiemalt kodanikuühenduste ja nende tegevuskeskkonna arendamisele suunatud tegevused tulenevad paljuski EKAKist ja selle rakendamise tegevuskavast, mis on mõlemad ühendustega läbi arutatud. Lisaks on EMSL alates 2001. aastast iga-aastaselt viinud läbi Eesti ühenduste elujõulisuse hindamist USAID indeksi alusel, millega kaardistatakse sektori hetkeseis ja vajadused. 2002. ja 2005. aastal viis EMSL sarnased hindamised läbi ka kõigis maakondades eraldi. Ühenduste kaasamine EMSLi veetavatesse arendusprojektidesse toimub läbi avalike arutelukoosolekute, EMSLi kodulehe ja infolistide.

Suhtlemisel laiema avalikkusega on meie jaoks kanaliteks meedias ilmuvad artiklid ja intervjuud, aga samuti EMSLi kodulehekülg, infoleht ja -listid, mida loetakse ka väljapool kodanikuühenduste ringi. Läbipaistvuse suurendamiseks muudame 2006. aastal

põhjalikumaks ka EMSLi liikmete andmebaasi koduleheküljel, lisades sinna ülevaated liikmete tegevusest.

Peamised järeldused

Analüüsides EMSLi 2005. aasta tegevuskava täitmist ja tegevuste tulemusi, teeme järgmised kokkuvõtavad järeldused:

1. EMSLi 2005. aasta tegevused olid kooskõlas meie missiooni ja aastateks 2005-08 kinnitatud strateegiliste suundadega ning aitasid neis sätestatud eesmärkide saavutamisele kaasa. Ainsa nendeks aastateks plaanitud strateegilise suunana ei tegelenud me 2005. aastal meediaväljundi käivitamisega, mis jääb järgmiste aastate ülesandeks.

2. EMSL aitas ellu viia EKAKi tegevuskava. Olulisemateks arenguteks peame siin ühenduste riigieelarvelise rahastamise ettepanekute väljatöötamist, ühendustele avalike teenuste lepingulise üleandmise hea tava koostamise alustamist ning kaasamise hea tava koostamist. Kahe esimese puhul oli EMSL projektide läbiviijaks, kaasamise hea tava koostamisel osalemise vastavas Riigikantselei juurde moodustatud töögrupis.

3. Eesti kodanikuühendused on aasta-aastalt tugevnenud ning täidavad üha paremini oma rolli ühiskonnas. EMSL on olnud üks selle arengu eestvedajaid ning täitis seda rolli ka 2005. aastal ühenduste eestkõnelejana, koolitajana, informatsiooni vahendajana ning suhtumiste ja praktikate propageerijana (nt. vastutavus, säästev juhtimine, liikmete kaasamine jt. põhimõtted, mida EMSL on oma ürituste ja infokanalite kaudu levitanud)

4. EMSLi korraldatud suurüritused, koolitused, teabepäevad, avalikud arutelud ning välja antud infomaterjalid olid populaarsed ning võeti hästi vastu. Meie korraldatud üritustel osales u. 1500 inimest, meie infolistides on tuhat aadressi, kodulehekülg saab päevas keskmiselt 500 külastust jne. Tagasiside koolitustele ja üritustele oli eranditult väga positiivne.

1. Liikmeprogramm

1.1 EMSLi liikmeskonna arendamine

2005. aasta jooksul liitus EMSLiga seitse, lahkus üks ning välja arvati neli organisatsiooni. Aasta lõpu seisuga oli EMSLil 81 liiget, neist 60 mittetulundusühingut ja 22 sihtasutust.

Märtsis arvas EMSLi nõukogu tasumata liikmemaksu pärast välja MTÜ Eesti Pagulasabi, MTÜ Eesti People to People, MTÜ Eesti Sportlaste Ühenduse ning MTÜ Päästarmee Eestis. EMSList astus välja SA Tartu Ülikooli Sihtasutus.

EMSLi liikmeteks said märtsis MTÜ Eesti Harrastusteatri Liit ja MTÜ Viru Noorsootöö Areng, aprillis SA Pro Narva, juunis SA Heateo Sihtasutus ning MTÜ Eesti Noorte Naiste ja Noorte Meeste Kristlike Ühenduste Liit, oktoobris MTÜ Eesti Naiste Koostöökett. Detsembris rahaldas EMSLi nõukogu ka SA Kuriteoennetuse Sihtasutus liikmeavalduse, kelle liikmestaatus rakendus aga 2006. aasta algusest.

81 liikmest tasus aasta lõpuks liikmemaksu 80. Liikmemaksudest laekus 75 825 krooni.

Liikmeprogrammi juhina töötas kuni märtsini Kairi Birk, alates aprillist Urmo Kübar. Oktoobris toimunud üldkoosolekul kiitsid liikmed heaks liikmeprogrammi 2006. aastaks, kinnitades eesmärkidena järgmised:

- eestkoste ning liikmete ühishuvide esindamine läbi nende eeskujuliku kaasamise EMSLi seisukohtade ja tegevuste kujundamisse
- liikmetele kvaliteetsete koolituste ja teenuste pakkumise jätkamine
- EMSLi kandepinna laiendamine läbi liikmeskonna kasvatamise

Eraldi koolitusi EMSLi liikmetele 2005. aastal ei toimunud, küll aga oli liikmetel võimalik osaleda kõigil EMSLi korraldatud koolitustel, teabepäevadel ja suvekoolis soodushinnaga. Liikmete osakaal sellistel EMSLi korraldatud üritustel on keskmisel kolmandik.

1.2 Liikmete kaasamine

2005. aasta märtsiks valmis EMSLi liikmete kaasamismudel (autoriks EMSLi konsultant Rait Talvik), kus on kirjeldatud nii proaktiivseid kui reaktiivseid meetodeid kaasamiseks.

22. märtsil toimus kaasamise-teemaline ümarlaud EMSLi liikmetele, kus kaasamisest riigi tasandil rääkis Katre Eljas-Taal rahandusministeeriumist (teemaks riigi eelarvestrateegia aastateks 2007-13), tutvustati Riigikantselei töörühma koostatavaid kaasamise hea tava põhimõtteid ning arutati EMSLi kaasamispõhimõtteid, ajurünnaku sel teemal viis läbi Rait Talvik.

Aprillist on liikmeprogrammi juhina tööl Urmo Kübar, kelle tööülesandeks on kaasamismudeli rakendamine. Kevadel ja sügisel tegeleti kaasamismudeli tutvustamisega liikmetele, selle põhjal valmis täpsem kord, kuidas erinevate küsimuste puhul toimub liikmete informeerimine, nendega konsulteerimine ja nende kaasamine EMSLi seisukohtade kujundamisesse. Aasta teises pooles lähtuti liikmetegevuses juba

sellest korrast, seda on tutvustatud ka teistele katusorganisatsioonidele kui võimalikku eeskujuna.

2005. aasta jooksul sai EMSL kommenteerimiseks kokku 15 eelnõud, muudatust, seisukohta jne (valimisliitude seadus, Riiklik Arengukava, riigi eelarvestrateegia (RES), Norra finantsmehhanismid, EKAK, tulumaksuseadus jne). EMSLi seisukohad kujundab kas nõukogu või büroo, olles need läbi arutanud EMSLi liikmetega, sageli ka ühendustega väljaspool liikmeskonda. Seoses valimisliitudega toimus erakondade avalik kuulamine, RES-iga vastav teabepäev, Norra finantsmehhanismidega foorum, ettepanekutega ühenduste riigieelarveliseks rahastamiseks arutelukoosolek jne.

Jooksvalt on toimunud liikmete kaasamine EMSLi arengut puudutavate küsimuste otsustamisesse (liikmeprogramm, sissetulekud jne), samuti on EMSL korraldanud koolitusi liikmete kaasamisest teistele katusorganisatsioonidele ja muudele ühendustele.

Ametlikke liikmete külastusi (nagu 2003. ja 2004. aastal) ei toimunud, küll aga kohtuti liikmetega EMSLi korraldatud üritustel, samuti osaledes liikmete korraldatud üritustel, kogudes materjali EMSLi infolehe jaoks jne.

1.3 Liikmete statistika

Jooksvalt täiendati liikmete andmebaasi EMSLi kodulehel (www.ngo.ee/115), EMSLi büroo siseseks kasutamiseks mõeldud andmebaasi ning büroos liikmete kohta peetavat arhiivi.

1.4 Teenused liikmetele

Igal EMSLi liikmel on õigus

- valida ja olla valitud EMSLi nõukogusse ning hääletada üldkoosolekutel teistes EMSLi tegevust puudutavates küsimustes;
- olla kaasatud EMSLi seisukohtade ja tegevuste kujundamisesse.

EMSL pakub oma liikmetele

- eestkostet ja liikmete ühishuvide kaitsmist;
- tasuta infot kodanikuühiskonda puudutavates küsimustes (infoleht neli korda aastas, jooksev info listi ja kodulehekülje kaudu);
- kodanikuühendustele mõeldud käsiraamatuid ja teisi trükiseid tasuta või soodushinnaga;
- võimalust osaleda EMSLi seisukohtade kujundamises seadusloomes ja teistes küsimustes;
- võimalust teavitada teisi liikmeid ja ühendusi oma tegevusest EMSLi infolehe, -listi ja kodulehekülje kaudu;

- võimalust osaleda soodushinnaga EMSLi korraldatavatel tasulistel koolitustel ja teistel üritustel;
- kontaktandmete tasuta avaldamist infotelefonide 119 ja 1181 andmebaasides;
- soodushinnaga teenuseid mitmetelt ettevõtetelt.

Uusi teenuseid 2005. aasta jooksul ei lisandunud, küll aga keskenduti olemasolevate ülevaatamisele ja arendamisele.

1.5 Liikmete esindamine

EMSL esindas 2005. aastal oma liikmeid järgmiste küsimustega tegelevates komisjonides:

- Rahandusministeeriumi Riikliku Arengukava seirekomisjon (esindaja: Urmo Kübar)
- Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee III rühm (Mall Hellam)
- EKAKi Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjon (Kristina Mänd)
- Sotsiaalministeeriumi Euroopa Ühenduse algatuse EQUAL seirekomisjon (Reet Valing)
- kaasamise töörühm Riigikantselei juures (rühma töös osalesid Kristina Mänd, Alari Rammo, Urmo Kübar)
- Justiitsministeeriumi Kriminaalpreventsiooni Nõukogu (Lagle Parek)
- Keskkonnastrateegia 2030 juhtkomitee (Marek Strandberg)
- Riigikantselei töögrupp Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava koostamiseks (Rein Voog)
- Riigi eelarvestrateegia komisjon (Kristina Mänd, Kalle Jürgenson)
- Norra finantsmehhanismide juhtkomisjon (Tiit Riisalo)

Igas komisjonis on EMSLi esindaja, kelle ülesanne on hoida sidet büroo, nõukogu, liikmete ning vastava komisjoni vahel. Oktoobris toimunud üldkoosolekul andsid EMSLi esindajad neis komisjonides toimuvast ülevaate, neis käsitletavat teemat on päevakorras ka EMSLi trükistes ning teabepäevadel.

EMSLi jaoks on see üks raskemaid tööülesandeid, sest inimesi napib ja kõik töörühmad/komisjonid nõuavad pidevat tööd ja eneseharimist. Oleme teinud endale selgeks, kus on meie osalemine vajalik ja kus saavad teised edukamalt kaasas olla.

1.6 Üritused liikmetele

Toimus kaks üldkoosolekut, üks ümarlaud (22. märtsil, vt. pt. 1.2.) ning EMSLi sünnipäeva tähistamine (viimasele olid lisaks liikmetele kutsutud ka EMSLi koostööpartnerid). Lisaks osalesid meie liikmed paljudel teistel EMSLi korraldatud

aruteludel, koolitustel jm üritustel. Algselt juunikuusse plaanitud liikmepäeva (omavahelise suhtlemise eesmärgil vabas vormis koosviibimise) läbiviimisest loobusime, sest liikmete poolt suuremat huvi selle ürituse vastu ei olnud. Liikmete piiratud ajaressurss ongi üks tegur, millega liikmeprogrammi tegevusi plaanides arvestama peame.

23. aprilli üldkoosolekul osales 31 liiget (lisaks oli 21 liiget esindatud teiste poolt volikirja alusel), päevakorras oli:

1. EMSLi 2004. a. majandusaasta aruanne ja audiitori otsus
2. EMSLi strateegilised suunad 2005-08 ja tegevuskava 2005
3. Muud küsimused

14. oktoobri üldkoosolekul osales 41 liiget (lisaks oli 9 liiget esindatud teiste poolt volikirja alusel), päevakorras oli:

1. 2006. aasta liikmeprogrammi tutvustamine, arutelu ja kinnitamine
2. Nõukogu liikmete vabastamine ja valimine
3. Ülevaated EMSLi esindajate tegevusest erinevates komisjonides
4. Muud küsimused

Üldkoosolekute protokollid on saadaval <http://www.ngo.ee/aruanded>.

2. Arenguprogramm

2.1. Suurüritused

2.1.1. Aasta tegija valimine (peakorraldaja: Katrin Kala)

Alates 1997. aastast on EMSL igal kevadel andnud välja tiitleid “Kodanikuühiskonna aasta tegija”, tunnustades nõnda eeskujulikult toimivaid ühendusi, propageerides häid praktikaid ja tõstes avalikkuse teadlikkust kodanikuühiskonnast ja –ühenduste rollist. Kandidaate saavad tunnustamiseks esitada kõik soovijad, valiku teeb EMSLi nõukogu.

2004. aasta tegijate valiku märksõnaks oli rahvusvaheline tegevus. 22. veebruaril anti Aasta Tegija tiitlid järgmistele organisatsioonidele ja inimestele: mittetulundusühingute kategoorias Eesti Väitlusseltsile, sihtasutuste kategoorias E-Riigi Akadeemiale, vabatahtlike kategoorias Riina Kuusikule ning missiooniinimese kategoorias Elmar Tampõllule. Tiitlite üleandmisel pidasid ettekanded Riigikogu esimees Ene Ergma ja politoloog Paul Goble. Ülevaate toimunust leiab www.ngo.ee/tegijad.

2.1.2. Suvekool “Maine ja suhtlemine” (peakorraldaja: Urmo Kübar)

EMSLi iga-aastased suvekoolid on toimunud 1999. aastast ning on üheks suurimaks kodanikuühenduste koolitusürituseks Eestis. Suvekoolide teema valikul püüame leida selliseid, mis on olulised kodanikuühiskonnale selle praegusel arenguastmel ja samas aimavad ette ka tulevasi arenguid, teavitades ja suunates osalejaid mõtlema uutest võimalustest ja vahenditest kolmandas sektoris. Kahepäevase suvekooli jooksul pakutakse nii akadeemilisemaid kui ka rakenduslikumaid loenguid, töörühmi ja treeninguid, toimuvad arutelud, vahetatakse kogemusi ja häid praktikaid.

VII EMSLi suvekool toimus 9.-10. septembrini Viinistul, selle teemaks oli “Maine ja suhtlemine” ning eesmärkideks:

- aidata Eesti ühendustel omandada uusi teadmisi ja oskusi ühenduse maine, seaduslikkuse, hea valitsemise ning vastutavuse paremaks korraldamiseks ja juhtimiseks;
- tõsta teadlikkust uutest vahenditest ja võimalustest kolmandas sektoris, k.a. EKAK;
- anda teadmisi ja oskusi suhtekorraldusest ning meediaga suhtlemisest;
- analüüsida kodanikeühenduste mainet nii meie endi, laiema avalikkuse kui teiste ühiskonnasektorite silmis;
- näidata, kuidas üks väärtus – hea maine – toodab järgmisi väärtusi;
- jagada erinevate ühenduste kogemusi.

Suvekoolis osales 175 inimest, sh. 11 kodanikuaktivisti Valgevenest. Esimese päeva loengutel ja töörühmades keskenduti suhtekorraldusele nii organisatsiooni sees kui ka partneritega, teisel päeval meediasuhtlusele ja avalikule esinemisele. Lektoriteks ja

esinejateks olid Rein Voog (EMSL), Marek Reinaas (Zavod BBDO), Daniel Vaarik (Hill & Knowlton), Mart Soonik (Sotsiaalministeerium), Janek Mäggi (Powerhouse), Alari Rammo (EMSL), Mikk Rand (Kinobuss), Artur Taevere (Heateo Sihtasutus), Rait Talvik (Eesti Euroopa Liikumine), Epp-Kristiina Keerov (MeaCulpa), Aime Vilu (Kodukant), Tarmo Vaik (Eesti Naabrivalve), Natalja Malleus (Pervõi Baltijskij Kanal), Erle Rikmann (Eesti Humanitaarinstituut), Aivar Hundimägi (Äripäev), Hannes Rumm (meediakonsultant), Hanno Tomberg (Eesti Raadio), Peeter Tooma (Concordia Audentese RÜ), Viktoria Ladõnskaja (Eesti Ekspress), Andrei Titov (Raadio 4), Katri Tammekand (Eesti Sotsiaalprogrammide Keskus) ja Kristina Mänd (EMSL). Suvekooli programmiga saab tutvuda www.ngo.ee/suvekool.

Tagasisideankeetides hindasid osalejad nii suvekooli korraldust, sisu kui ka esinejaid 5-palli süsteemis (1 – kasin ... 5 – suurepärane) keskmise hindega 4,6. Suvekooli korraldamist toetasid Hollandi saatkonna Matra programm ja Avatud Eesti Fond.

2.1.3. IV kodanikuühiskonna konverents “Väike riik, suur ühiskond” (peakorraldaja: Elina Kivinukk)

EMSLi ja BAPPi korraldatud üle aasta toimuvad kodanikuühiskonna teemalised konverentsid on üheks selle valdkonna tippündmuseks Eestis, foorumiks, kus arutletakse kodanikuühiskonna hetkeseisu, probleemide, arengusuundade ja võimaluste üle Eestis, sidudes neid ka muu maailma arengute ja kogemustega. Sellisena on konverentsi funktsiooniks tõsta nii ühenduste endi kui ka laiema avalikkuse teadlikkust kodanikuühenduste rollist ühiskonnas ning selle täitmisega seonduvatest küsimustest. Lisaks suurte ja väikeste ühenduste esindajatele osaleb konverentsidel ka avaliku sektori spetsialiste, poliitikuid, ettevõtjaid ja ajakirjanikke.

Seekordse konverentsi peamisteks teemadeks olid eestkoste, kaasamine ja poliitivate kujundamine – kuidas panna ühenduste hääl ühiskonnas enam kõlama, kuidas kaasata ühendusi enam poliitivate kujundamisesse ning mil moel aktiivsete kodanikena ühiskonda muuta. Töövormideks olid ettekanded, diskussioon ning arutelu- ja visioonitöögrupid. Esmakordselt eelnesid konverentsile kolm lühiseminari ehk starterit ajakirjanikele, avalikule sektorile ja ettevõtjatele, mille eesmärgiks oli kaasata nende sektorite esindajaid enam kodanikuühiskonna küsimuste lahendamisesse ning arutleda, mida on ühendustel vastavatele sihtgruppidele pakkuda.

Konverentsi peesinejateks olid ÜRO Aastatuhande eesmärkide saavutamise kampaania [*Millennium Campaign*] juht Salil Shetty ning Inglismaa Vabaühenduste Liidu NCVO juhataja Stuart Etherington. Lisaks esinesid ettekannetega Lagle Parek (EMSL), dirigent Eri Klas, David Vseviov (Eesti Kunstiakadeemia), Kristina Mänd (EMSL) ja peaminister Andrus Ansip. Kodanikuühiskonna viimase kahe aasta arenguid käsitlevas diskussioonipaneelis “Kas oleme ühiskonnana muutunud suuremaks?” osalesid Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), regionaalminister Jaan Õunapuu, Ilmar Raag (ETV) ja

Tarmo Kriis (Eesti Töandjate Keskliit), paneeli modereeris Tarmu Tammerk. Arutelutöögrupe viisid läbi Rait Talvik ja Urmo Kübar (mõl. EMSL, kodanike ja liikmete kaasamine); Kalle Jürgenson ja Tiit Riisalo (mõl. EMSL, ühenduste rahastamine); Tuuli Rasso (Riigikontroll, keskkond ja säästev juhtimine); Linnar Viik (Avatud Eesti Fond) ja Mai Kolnes (Kodukant, eestkoste kohalikul tasandil); ning Kristina Mänd ja Agu Laius (Ühiskondliku Leppe SA, eetika). Visioonitöögrupe juhtisid Artur Taevere (Heateo Sihtasutus) ja Rob John (Oxfordi ülikool, sotsiaalne ettevõtlus); Hannes Voolma, Marti Taru (mõl. Tallinna Ülikool), Reet Kost (Euroopa Noored Eesti büroo) ja Mare Räis (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, kodanikuharidus); ning Monika Salu ja Alari Rammo (mõl. EMSL, sotsiaalne kapital maal ja linnas). Konverentsile eelnenud startereid juhtisid Katri Tammekand (Eesti Sotsiaalprogrammide Keskus; starter ajakirjanikele), Maris Puurmann (Eesti Roheline Liikumine; starter avalikule sektorile) ja Peep Mühls (Baltimore Partners; starter ettevõtjatele), neis esinesid Ilmar Raag, Marica Lillemets (Eesti Ajakirjanike Liit), Ivi Proos (Avatud Ühiskonna Instituut), Mikko Lagerspetz (Eesti Humanitaarinstituut), Eleka Rugam-Rebane (Riigikantselei), Margo Loor (Heateo Sihtasutus), Rob John ja Hans H. Luik (Ekspress Grupp). Konverentsi vaatlajatena, kes tegid ka kokkuvõtva ettekande, töötasid Ivi Proos ja Aivar Roop (Hansapank). Konverentsi programmiga saab tutvuda www.ngo.ee/konverents.

Konverentsil osales 280 inimest, oodatust väiksem oli huvi sellele eelnenud starterite vastu. Tagasideankeetides antud hinnangutes märkis 95% vastanust, et jäi konverentsi korraldusega rahule ning 5%, et enam-vähem rahule. Konverentsi programmi puhul olid vastavad näitajad 85% ja 15%.

Konverentsi toetasid Siseministeerium, Avatud Eesti Fond, Suurbritannia saatkond, Sokos Hotel Viru Konverentsikeskus, Eesti Televisioon, UNESCO osalusprogramm, Roheline Värav/Eestimaa Looduse Fond jt. V kodanikuühiskonna konverents toimub 2007. aastal ning selle teemaks on jätkusuutlikkus.

2.1.4. Rahvusvaheline seminar “Kokkulepetest tulemusteni” (peakorraldaja: Elina Kivinukk)

3.-5. märtsini Tallinnas toimunud seminari “Kokkulepetest tulemusteni” korraldamise eesmärgiks oli jagada erinevate maade kogemusi ja õppetunde avaliku sektori ja ühenduste koostöömise raamistiku (lepingu või strateegilise dokumendi) välja töötamisest ja rakendamisest. Sarnased dokumendid, nagu Eestis EKAK, on välja töötatud näiteks ka Horvaatias, Inglismaa, Iirimaa, Kanadas ja Šotimaal, samas mitmel pool (Lätis, Leedus, Venemaal jm) alles otsitakse sobivat koostöölepe viisi. Seminari põhiteemadeks olid ootused erinevatele sektoritele ühiskonnas, ühenduste kaasamine ja osalemine seadusloomes, avalike teenuste lepinguline üleandmine ühendustele,

kodanikuühiskonna rahastamine, statistika, kodanikuharidus ja sotsiaalne innovatsioon. Materjalidega saab tutvuda www.ngo.ee/4152.

Seminaril osales 46 väliskülalist (Valgevenest, Kanadast, Horvaatiast, Soomest, Prantsusmaalt, Gruusiast, Ungarist, Lätist, Leedust, Makedooniast, Montenegrost, Poolast, Rumeeniast, Venemaalt, Šotimaalt, Walesist, Inglismaalt ja USA-st) ning 85 Eesti esindajat. Riigid, kus EKAK-i taoliste dokumentide väljatöötamist alles plaanitakse, said õppida selliste protsesside ajalugu kui ka praktilisi lahendusi; riigid, kus need protsessid toimuvad, jagasid kogemusi, kuulasid ja õppisid. Oluline on ka see, et Eestit tutvustati kui tugevat kodanikuühiskonda ja riiki, kellele need küsimused on olulised ning kes on suutnud leida neile toimivaid lahendusi.

Seminari korraldasid koostöös EMSL, Siseministerium ja BAPP, toetasid: USA saatkond, Avatud Eesti Fond, BAPP, EMSL, Siseministerium, Kanada saatkond, Kanada sotsiaal- ja humanitaarteaduste uurimisinstituut, Kanada ülikoolide ja kolledžite ühendus, Suurbritannia saatkond ning koostööprogramm Ida-Ida. Järgmine selline seminar on plaanis korraldada 2008. aastal.

2.2. Kodanikuühiskonna arendamine

2.2.1. Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsioon (EKAK)

a) EKAKi rakendamine

EMSL on üks EKAKi loomise ja rakendamise protsessi algatajaid ja eestvedajaid ning sellega seotud tegevused on meie jaoks üheks peaülesandeks. EKAK annab meile strateegilise raamistiku vajadustest, eesmärkidest, tegevustest ja võimalustest kodanikuühiskonna arendamiseks ja mittetulundussektori tugevdamiseks, mis ongi EMSLi missioon.

2002. aastal Riigikogus vastu võetud EKAKi rakendamiseks loodi valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjon, mis alustas tööd 2003. aasta oktoobris. Komisjon tegutseb kolmes töögrupis, mille vahel on jagatud kõik EKAKi eesmärgid ja prioriteedid. EMSL kuulub rahastamise ja statistika töögruppi (aasta lõpus nimetati see ümber jätkusuutlikkuse töögrupiks), kus Kristina Mänd on koos Rahandusministeriumi esindajaga selle kaasesimeheks. Töögrupp vastutab viie eesmärgi ja prioriteedi eest: kodanikuühenduste rahastamine riigieelarvelistest vahenditest; kodanikuühenduste statistika; maksustamine; katusorganisatsioonide arendamine kui peamine infrastruktuur kodanikuühenduste toetamiseks; ning avalike teenuste pakkumise üleandmine kodanikuühendustele. Töögrupi tulemused 2005. aastal on järgmised:

- Ühenduste riigieelarvelise rahastamise põhimõtete väljatöötamiseks koostas EMSL projekti, mille elluviimist alustati 2005. aasta suvel. Projekti veab EMSLi

- konsultant Kalle Jürgenson, rahastab BAPP ning koordineerib selleks loodud juhtkomitee (vt. punkt 2.2.1.c.);
- Statistika korrastamiseks tegi töögrupp EMSLi konsultandi Ülle Lepa koordineerimisel mitu kirja ettepanekutega Justiitsministeeriumile, kahjuks selles valdkonnas 2005. aastal olulist edenemist ei toimunud;
 - Katusorganisatsioonide arendamiseks korraldas EMSL 2005. aastal kolm seminari (liikmete kaasamine ja eestkoste; säästev juhtimine; nõukogu ja juhatuse töö arendamine);
 - Maksustamise osas töötas EMSL koos Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonnaga, et juba 2003. aastal sõnastatud muudatused tulumaksuseaduse §11 (puudutab avalikes huvides tegutsevaid ühendusi) saaksid Riigikogu kinnituse. Muudatuseelnõu jõudis Riigikokku 2006. aasta kevadel.
 - Avalike teenuste üleandmise osas korraldas EMSL ühendustele ja kohalikele omavalitsustele seminari ning koostas projekti, mille elluviimine algas 2006. aasta jaanuaris ning mille tulemusena sõnastatakse teenuste üleandmise hea tava (vt. punkt 2.2.1.d.).

Tegime Siseministeeriumile ettepaneku EKAKi rakendamise üksuse loomiseks, mis võiks tegutseda mõne kodanikuühenduse juures, kuid mille tegevust korraldaks EKAKi rakendamise ühiskomisjon ning rahastaks Siseministeerium. Ettepanek võeti vastu ning ministeerium tegeleb sellega 2006. aastal. Ettepaneku ajendiks oli soov muuta praegust olukorda, kus EKAKi rakendamine lasub peamiselt mõne organisatsiooni, sh. EMSLi, õlgadel, kes peavad selleks leidma sageli vahendeid teiste projektide arvelt. Spetsiaalne rakendusüksus oleks õiglasem nende ühenduste suhtes ning võimaldaks ka EKAKit efektiivsemalt ellu viia ja tulemusi saavutada.

b) EKAKi rakendamise järelvalve

EKAKi rakendamise järelvalve eest vastutab Riigikogu, korraldades selleks kord kahe aasta jooksul avaliku kuulamise. 18. jaanuaril toimus EKAKi tegevuskava täitmise teemal Riigikogu põhiseadus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjoni avalik ühiskoosolek, kus andsid ülevaate kolme töögrupi kaasesimehed EMSList, Avatud Eesti Fondist ja Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlauast. EKAKi arutelu riiklikult tähtsa küsimusena toimus Riigikogus 20. jaanuaril. Ettekandega EKAKist ja selle tegevuskavast esines regionaalminister Jaan Õunapuu, ühenduste ettepanekutest andis kaks päeva varem toimunud koosoleku põhjal ülevaate Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Urmas Reinsalu, ettekande tegi ka Riigikogu EKAKi toetusrühma esimees Avo Üprus. Kokku üle kolme tunni kestnud arutelu stenogramm on saadaval www.ngo.ee/4069.

c) Ühenduste riigieelarvelise rahastamise põhimõtete väljatöötamine

2005. aastal koostas EMSL projekti, mille eesmärgiks on valmistada koostöös kodanikuühenduste, riigiasutuste ja erakondadega ning lähtudes EKAKi rakendamise tegevusplaani eesmärkidest ja loodetud tulemustest ette läbipaistvad, optimaalsed ja

sihipärased kodanikuühiskonna arengut ning kodanikuühenduste tegevust toetavad võimalikud rahastamisskeemid riigieelarvelistest vahenditest. Tegemist on ühe olulisema küsimusega Eesti kodanikuühiskonna arendamisel, sest praegu erinevates riigiasutustes kasutatavad skeemid ei võimalda saada terviklikku ülevaadet ühenduste rahastamisest, selle sihipärasusest ja efektiivsusest, kooskõlast erinevate valdkondlike strateegiatega. Ühtse ja läbipaistva rahastamisskeemi puudumine pärsib nii kodanikuühenduste kui vastavate eluvaldkondade arengut.

Projekti koordineerib sel eesmärgiks EKAKi rakendamise ühiskomisjoni juurde moodustatud juhtkomitee ning rahastab BAPP, projekti viib läbi EMSLi konsultant Kalle Jürgenson. Kaheks aastaks plaanitud projekti tulemused esitatakse ühiskomisjonile.

2005. aasta jooksul tehti ülevaade varasematest selleteemalistest uurimustest Eestis, viidi läbi küsitlus ministeeriumides, selgitamaks välja Eesti kolmanda sektori organisatsioonidele praegu antava toetuse mahtu ja viise, toimus üks avalik arutelukoosolek ühendustele, kohtumised erakondade esindajatega, kellele väljatöötatavaid ettepanekuid tutvustati, ning neli arutelu projekti juhtkomitees. Ühendused said oma ettepanekuid esitada ka EMSLi kodulehekülje vahendusel.

Aasta lõpuks töötati välja järgmised ettepanekud:

- Kirjeldada riigieelarve strateegias kodanikuühiskonna arendamine kui riigi strateegiline eesmärk;
- Sätestada kodanikuühiskonna arengu kavandamine ja koordineerimine regionaalministri valitsemisalas;
- Kaasata kodanikuühiskonna üldiseks arendamiseks vajalike riigieelarveliste vahendite planeerimisse kodanikuühenduste esindajad;
- Luua kodanikuühiskonna arendamiseks ja üldiste küsimuste lahendamiseks Kodanikuühiskonna Sihtkapital;
- Kaasata kodanikuühendused valdkondlike eelarvekavade väljatöötamisse;
- Rakendada riigieelarveliste vahendite jõudmisel kodanikuühendusteni kolme viisi: läbi ministeeriumide, kodanikuühiskonna sihtkapitali ning muude avalikku sektorisse kuuluvate sihtasutuste ja/või erinevate riiklike programmide ja fondide vahendusel, milliste puhul on seadusega sätestatud võimalused kodanikeühendustel nendest riigieelarve vahendeid taotleda;
- Kodanikeühendustele saab vahendeid eraldada kolmel eesmärgil: projektitoetustena, tegevustoetustena või lepinguliste tööde ja teenuste tellimisena;
- Järgida kodanikuühendustele vahendite eraldamisel kindlaid põhimõtteid, mis kõigi vahendite eraldajate puhul peavad olema ühtsed;
- Üle minna tegevustoetuste ning lepinguliste tööde ja teenuste tellimise puhul pikaajalistele lepingutele.

Ettepanekute kohaselt kujuneks mittetulundussektori rahastamine järgmiselt:

- Valdkondlike ministeeriumide pädevuses on: projektitoetused, tegevustoetused ja tööde/teenuste tellimine; järelevalve korraldamine toetuste andmisel seatud eesmärkide saavutamise osas.
- Rahandusministeeriumi pädevuses on üldise rahastuspoliitika kujundamine; maksusoodustuste kujundamine.
- Kodanikuühiskonna Sihtkapitali (KÜ SK) pädevuses on: projektitoetused, tegevustoetused ja tööde/teenuste tellimine vastavalt kodanikuühiskonna organisatsioonide seatud eesmärkidele; järelevalve korraldamine toetuste andmisel seatud eesmärkide saavutamise osas.
- Riigikontrolli pädevuses on (vastavalt riigikontrolli seadusele): valdkonnaga seotud rahakasutuste tulemuslikkuse ja otstarbekuse kohta auditite koostamine.
- Siseministeeriumi ja regionaalministri pädevuses on: avalike huvide „staatuse” otsustamine ja koostöös rahandusministeeriumi ning kodanikuühiskonna esindajatega KÜ SK tegevuseks vajalike vahendite määratlemine; kodanikuühiskonna arengu üldine kujundamine ja koordineerimine.

Põhjalikumalt saab ettepanekute sisuga ja nende põhjendustega tutvuda www.ngo.ee/rahastamine. Projekt jätkub 2006. aastal.

d) Avalike teenuste lepinguline üleandmine kodanikuühendustele

2005. aastal alustas EMSL tööd projektiga avalike teenuste lepingulise üleandmisest kodanikuühendustele, mis on üks EKAKi prioriteet. Projekti läbiviimise eesmärk on luua alused avalike teenuste pakkumise üldiste standardite ning nende osutamise põhimõtete ja korra väljatöötamisele nende delegerimisel kodanikuühendustele, tuues kokku ühendused ja kohalikud omavalitsused, kes teemaga seotud ning omavad positiivseid ja negatiivseid kogemusi, ning panna paika tegevuskava aastatel 2006-07 vajalike muudatuste saavutamiseks. Pikaajalisteks eesmärkideks on tehtava läbi teenuste kvaliteedi ning ühenduste jätkusuutlikkuse tõstmine. Projekti tulemused esitatakse EKAKi rakendamise ühiskomisjonile ning vabariigi valitsusele.

Projekti viib läbi EMSLi konsultant Veiko Lember.

Suurem osa selle tegevustest toimub 2006. aastal. 2005. aastal viisime Sotsiaalministeeriumi toel läbi esimese avaliku arutelu-seminari ühenduste ja kohalike omavalitsuste osalusel. Valmis projekti tegevuste ajakava, milles on kolm valdkonda:

- avalike teenuste pakkumise tutvustamine, teavitamine, diskussiooni ülevalhoidmine (ühenduste ja kohalike omavalitsuste ühisseminarid, EMSLi 2006. aasta suvekool, artiklid jne)
- diskussiooni ja taustmaterjalide põhjal avalike teenuste üleandmise heade tavade koostamine ning selle läbiarutamine erinevate osapooltega;
- ühenduste ja avaliku sektori nõustamine avalike teenuste üleandmisel.

e) EKAKi rahvusvaheline tutvustamine

2005. aasta märtsis korraldasime Tallinnas rahvusvahelise seminari “Kokkulepetest tulemusteni”, kus arutati EKAKi ja analoogsete teistes riikides koostatud dokumentide rakendamise küsimusi (vt. punkt 2.1.4). Lisaks tutvustasid EMSLi töötajad EKAKit (aga ka Eesti kodanikuühiskonna arengut üldiselt, ühenduste eetikakoodeksit, kaasamise head tava, ühenduste koostööd jms teemasid) veel 14 rahvusvahelisel üritusel Eestis ja teistes riikides (Moldova, Gruusia, Suurbritannia, Kanada, Venemaa, Türgi; samuti Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee raames, mille 3. gruppi EMSL Eesti ühe esindajana kuulub). Selle tulemuseks on nii Eesti kogemuste levitamine kui ka uue teabe saamine teiste maade kogemustest, mida saab omakorda siin rakendada.

2.2.2. Koostöö avaliku sektoriga

2005. aastal olid EMSLi peamised koostööpartnerid avalikus sektoris Sise-, Rahandus- ja Sotsiaalministeerium ning Riigikantselei. Üha rohkem ja tõhusamat suhtlemist toimub enamike ministeeriumitega, lisaks oleme korraldanud kodanikuühiskonna aasta tegijate tänuüritust koos Riigikogu esimehe Ene Ergmaga. Riigikogus loodud EKAKi rakendamise toetusrühmaga erilist koostööd pole olnud, kuna rühm ei ole ise aktiivne, v.a mõned kodanikuühiskonna sihtkapitali arutelud Riigikogu põhiseaduskomisjonis ning kolme komisjoni ühine koosolek EKAKi rakendumisest jaanuaris.

a) Erakonnad

2005. aasta kohalike valimiste eel korraldas EMSL Tallinnas traditsiooniliselt kaks erakondade kuulamist nende kodanikuühiskonda puudutavate poliitikate teemal. Üleeestilise poliitika teemalisel kuulamisel 22. septembril ei osalenud parlamendiparteidest vaid Keskerakond, pealinnas kandideerijatest olid 6. oktoobril esindatud kõik parlamendierakonnad ja lisaks veel Tööpartei. Vabaühenduste esindatus publikuna ja küsijana kahjuks nõrgaks. Tarmu Tammerki juhitud debattidest tehtud kokkuvõtted on üleval kodulehel www.ngo.ee/7076, sama teemat käsitles Tammerk Vikerraadios ning tegi tulemustest kokkuvõtte novembrikuus kodanikuühiskonna konverentsil. Osalenud poliitikute jaoks olid kuulamised samuti hariva iseloomuga, aidates neilgi mõista paremini koostööd kohalikul tasandil ning kodanikuühiskonna rolli ja selle arendamise vajalikkust.

Kuulamistel kogutud probleemidest koostasime kokkuvõtva kirja kõikidele Eesti omavalitsustele, kus tegime ettepanekuid kaasamise, rahastamise, avalike teenuste üleandmise, keskkonnaaruannete koostamise ja üldise soodsama tegevuskeskkonna loomise osas kodanikuühendustele. Kirja koopia läks samuti erakondadele, omavalitsusliitudele ja regionaalministrile ning on leitav kodulehel www.ngo.ee/8314. Kahjuks tagasisidet üheltki kohalikult omavalitsuselt ei järgnenud, kuid loodame, et kiri aitas siiski kaasa linna- ja vallajuhtide teadlikkuse tõusule, mis väljenduks ka paremas koostöös ühendustega.

b) Tallinna linnavalitsus

Pärast 2004. aasta võimuvahetust Tallinnas võttis EMSL ühendust uue Res Publica juhitud linnavalitsusega, arutamaks võimalikku koostööd lähtudes neljast teemast: Tallinnas tegutsevate ühenduste soodsad rendipinnad ja võimalik maja; ühenduste koolitus- ja tegevustoetused; ühenduste poolt avalike teenuste pakkumine ja lepingud; linnavalitsuse ja ühenduste pidev suhtlemine. Lisaks märgitud teemadel kirja saatmisele toimus üks kohtumine EMSLi juhataja ning linnaeapa vahel, edasine tegevus jäi mõlema osapoolle tõttu soiku.

c) Riigieelarve strateegia

2005. aastal käivitus riigi eelarvestrateegia koostamine aastateks 2007-10. 22. novembril tutvustas Rahandusministeerium strateegia koostamise ajakava, mis on laiapõhjalise arutelu läbiviimiseks väga pingeline. EMSL on selles protsessis osalenud ja teinud ettepanekuid lülitada kodanikuühiskonna arendamine strateegiasse eraldi prioriteedina, mis võimaldaks selle täitmist mõõta ja hinnata. Seda 2005. aastal veel saavutada ei õnnestunud, küll aga on kodanikuühiskonna areng lülitatud strateegiasse nõ. vertikaalse väärtusena, mis peaks läbima kõiki prioriteete.

Aasta lõpus algatati Eesti Rohelise Liikumise eestvedamisel ja BAPPi rahastamisel projekt, aitamaks kaasa vabäühenduste koostööle riigiametitega rahastamisküsimustes suhtlemisel. Projekti koordineerib Maris Puurmann ning EMSL jätkab protsessis osalemist läbi selle võrgustiku.

d) Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide Vabäühenduste Fond

Vastavalt Norra saatkonna sõlmitud lepingule tegeles EMSL Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide Vabäühenduste Fondi tingimuste väljatöötamise, sellekohase konsultatsiooniprotsessi korraldamise ning juhendmaterjalid sõnastamisega. Loodava fondi maht on 33 miljonit krooni, see moodustab aastatel 2004-09 finantsmehhanismide kaudu antavast abist 7%.

EMSLis juhib projekti konsultant Tiit Riisalo. Detsembris korraldasime fondi tingimuste arutelufoorumi, kus osales 89 vabäühenduste esindajat. Selle tulemusel koostas EMSL fondi juhendmaterjali, mida sai kirjalikult kommenteerida kahes voorus 2006. aasta veebruari keskpaigani, mil juhendmaterjal kinnitati. Fond alustab tegevust 2006. aastal.

2.2.3. Koostöö äri sektoriga

2005. aastal EMSLil suuremaid koostööprojekte äri sektoriga ei olnud. 10. märtsil toimus meie kaaskorraldusel konverents ettevõtja sotsiaalsest vastutusest, kus esinesime ka ühes

paneelis, mida juhtis Margo Loor Heateo Sihtasutusest. Materjalid on kättesaadavad www.geomedia.ee/csr/.

EKAKi rakendamise rahvusvahelisel seminaril märtsikuus oli üks blokk pühendatud avaliku sektori ja kodanikuühenduste ootustest ettevõtjatele. Modereerid Peep Mühls, esinesid Signe Ratso Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist ning Margo Loor. Ettevõtjate poole pealt vastasid Andres Haamer Overallist, William Barrow Future Designist ja Peeter Jalakas Von Krahli teatrist.

Märtsikuus viibis EMSLi kutsel ja USA suursaatkonna toel Eestis New Yorgi Ülikooli marketingi ja juhtimise õppejõud professor Mary McBride, kes pidas EBSis loengu ettevõtja sotsiaalsest vastutusest ja kolmekordse tulemi teooriast. McBride pidas USAs õppinutele USA Alumni Network raames eraldi seminari Viinistus. Materjalid saadaval www.ngo.ee/4329.

Lühiseminar ettevõtjatele “Kui tulus võib olla ettevõtjate ja ühenduste koostöö?” eelnes ka novembrikuisele kodanikuühiskonna konverentsile. Seda juhatas Peep Mühls, esinesid Margo Loor, Hans H. Luik (Ekspress Grupp) ning Rob John (Oxfordi ülikooli sotsiaalse ettevõtluse õppejõud).

2.2.4. Uuringud ja analüüs

Aasta jooksul viis EMSLi ise läbi kaks traditsioonilist ühenduste jätkusuutlikkuse uuringut ning osales Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituudi poolt läbi viidud projektis kodanikuühenduste institutsionaalsest jätkusuutlikkusest.

a) USAID indeksi koostamine

Viiendat aastat on EMSL korraldanud Eesti ühenduste elujõulisuse hindamist Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Abi Agentuuri (USAID) koostatud indeksiga, mille aluseks on seitse mõõdet: seadusandlik keskkond, organisatsiooni tegutsemisvõime, majanduslik elujõulisus, eestkoste ja poliitikate mõjutamine, teenuste osutamine, infrastruktuur ja avalik imago.

Indeksi koostamiseks kutsub EMSL igal aastal kokku ekspertgrupi kodanikuühenduste, avaliku ja äri sektori esindajatest, kellega mainitud mõõteid hinnatakse. 2005. aasta seminar toimus 26. oktoobril, tulemused paneb kokku USAID ja annab taas välja kogumiku 29 riigi kohta. Eesti on viimaste tulemuste põhjal kodanikuühenduste jätkusuutlikkuselt Kesk- ja Ida-Euroopas esikohal.

b) Eesti ühenduste jätkusuutlikkuse hindamine

USAIDI indeksi juhendmaterjali põhjal viisime koostöös maakondlike arenduskeskustega 2005. aastal läbi teise üle-eestilise jätkusuutlikkuse hindamise, mida on varem tehtud 2002. aastal. Selleks korraldasime igas maakonnas aruteluseminarid vabäühenduste ja avaliku võimu esindajatele. Arutelude teine eesmärk oli tõsta osalejate teadlikkust EKAKist, selle rakendamisest, heast valitsemisest, kaasamisest jne. Kõik maakonnalood, kokkuvõtted ja võrdlused 2002. aastaga koondasime raamatusse „Vabäühenduste arengust Eestis: ülevaade 2005. Eesti mittetulundussektori jätkusuutlikkuse võrdlev hindamine ja vajaduste analüüs”. Lisaks ilmus raamatus artikleid uurimustest, kaasamisest, statistikast, ühenduste legitiimsusest ja vastutavusest ning katusorganisatsioonidest.

2.2.5. Eestis asuvad saatkonnad ja esindused

13. juunil korraldasime kohtumise Eestis resideeruvate suursaadikute ja saatkondade esindajatega, kui oluliste partneritega Eesti mittetulundussektori arendamisel, kus neile anti ülevaade Eesti kodanikuühiskonna arengutest kohalikus ja rahvusvahelises kontekstis. Teemadeks olid EKAKi rakendamine, Eesti katusorganisatsioonid ja võrgustikud, Eesti ühenduste koostöö ning roll Euroopas ja maailmas ning mittetulundusühendused kui sotsiaalse innovatsiooni algatajad. Ettekanded pidasid Kristina Mänd (EMSL), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Peep Mardiste (Keskkonnaühenduste Koda) ja Artur Taevere (Heateo Sihtasutus). Osalesid järgmised saatkonnad: USA, Kanada, Läti, Poola, Ungari, Tšehhi, Taani, Norra, Prantsusmaa, Soome ja Euroopa Komisjon.

2.3. Mittetulundussektori sisekeskkonna ja –kultuuri arendamine

2.3.1. Katusorganisatsioonide projekt

Katusorganisatsioonide projektiga alustasime EKAKi raames 2003. aastal, koostades ülevaade Eestis tegutsevatest katusorganisatsioonidest ning nende praegusest ja võimalikust rollist koostöös avaliku sektoriga. See on oluline teema, sest katusorganisatsioonid on vajalik infrastruktuur ühenduste toimimiseks. Katusorganisatsiooni ülesanne on liikmete kaasamine ja eestkoste, teenuste pakkumine jne. 2005. aastal viisime projekti raames läbi kolm koolitust: liikmete kaasamine ja eestkoste, säästev juhtimine ning juhtorganite arendamine. Neis osales kokku 40 inimest 22 organisatsioonist ning koolituste tulemustena loodame, et on tõusnud katusorganisatsioonide võimekus oma liikmeid esindada ja poliitikate kujundamises osaleda. Tagasiside koolitustele ja koolitajatele oli väga positiivne.

2.3.2. Hea valitsemise projekt

Hea valitsemise projektiga alustasime 2003. aastal, nõustades ja koolitades mitme Eesti ühenduse nõukogusid. 2005. aastal viisime sel teemal läbi neli koolitust ning alustasime juhtorganite töö korraldamise käsiraamatu koostamist.

2.3.3. Seadusloome

a) Valimisliidud

Seoses kohalike valimistega osales ka EMSL 2005. aastal valimisliitude lubamist puudutaval debatil. Meile saatis hulga küsimusi Riigikohtu põhiseaduse järelvalve kolleegium. Neile vastamiseks korraldasime 17. veebruaril oma liikmetele arutelu valimisliitude keelustamise seaduslikkusest. Argumenteerisid Jüri Adams (Isamaaliit), Jaanus Männik (Rahvaliit), Evelyn Sepp (Keskerakond) ja Rein Lang (Reformierakond). EMSL kujundas seisukoha, et kohalike valimisliitude keelustamine pole õigustatud, meie põhjendused võeti arvesse.

b) Kodanikuühiskonna sihtkapital

2004. aasta suurkogul võttis Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud vastu otsuse kodanikuühiskonna sihtkapitali vajalikkusest, mis rahastaks (hasartmängumaksu nõukogu) asemel kodanikuühendusi sarnaselt kultuurkapitalile. Edasine protsess kulges koordineerimatult ning EMSL selles märkimisväärselt ei osalenud. 2005. aastal esitas Res Publica fraktsioon idee eelnõuna parlamendi menetlusse, EMSL edastas 27. septembri Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungil arvamuse, kus me ei toetanud eelnõu menetlemist sel kujul, kuna sihtkapitali idee vajab põhjalikumat läbiarutamist kodanikuühenduste vahel. Samuti ei olnud eelnõu sel kujul kooskõlas valitsuse ja kodanikuühenduste ühiskomisjoni tegevustega. Riigikogu arvas põhiseaduskomisjoni ettepanekul eelnõu parlamendi menetlusest välja, kuna sellele puudus ka poliitiline toetus.

2.4. Koostöö teiste ühendustega

Peame oluliseks, et kodanikuühenduste tegutsemiskeskonna kujundamisele suunatud tegevused oleksid läbi viidud koostöös teiste ühendustega, sest loeme seda heade tulemuste saavutamise hädavajalikuks eeltingimuseks. Nagu eelmiselgi aastal, on EMSLi peamiseks partneriteks Avatud Eesti Fond, BAPP, Eestimaa Looduse Fond, Heateo Sihtasutus, Tartu Vabatahtlike Keskus, kellega koos oleme läbi viinud koolitusi ja teisi arenguprojekte. Heaks näiteks ühenduste koostööst on aasta lõpus Eesti Rohelise Liikumise eestvedamisel moodustatud võrgustik riigieelarve strateegia koostamises osalemiseks, milles lööb kaasa ka EMSL.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlauri (EMÜ) Esinduskoguga, kellega varasematel aastatel tihedat koostööd tegime, püsisid meie suhted 2005. aastal jahedad ning piirdusid väheste kontaktidega. Leiame, et EMÜ on kaugenenud oma kunagistest funktsioonidest ning vajadus selle organisatsiooni järele tema praegusel kujul on meie jaoks kaheldav.

2.5. Kommunikatsioonitegevus

Nii organisatsiooni kui kodanikuühiskonna üldisem kommunikatsioonitegevus muutus aasta jooksul organiseeritumaks ja professionaalsemaks, EMSLis vastutas selle valdkonna eest 2005. aastal Alari Rammo.

Väljastasime ise või koordineeritult partneritega ajakirjandusele üle 20 pressiteate, neile lisaks hulk sisemistele sihtrühmadele suunatud sõnumeid, kirju ja avaldusi kodanikuühenduste listidesse või avalikule võimule. Meie teateid levitavad lisaks EMSLi listidele ja koduleheküljele omakorda mitmed ühenduste või EASi maakondlike arenduskeskuste piirkondlikud listid, vahel ka maa- ja omavalitsused.

Kõigist EMSLis toimunud projektidest ja üritustest said sihtrühmad ning meedia piisavalt teavitatud, kuigi ajakirjanikud ise ei näidanud alati üles huvitatud reaktsiooni. Mitmete teadetele järgnesid siiski intervjuud, näiteks raadios Kuku, Eesti Raadios; kodanikuühiskonna rahastamise teemat käsitleti ETV saates “Parlament”, üldiselt arengut saadetes “Unetus”; jooksvalt uudiseid kajastati rohkem Kuku ja Eesti Raadios, Terevisioonis, Sirbis, Maalehes. Enam kajastust leidsid aasta tegijate hindamine, kodanikuühiskonna konverents ning avaliku võimuga seonduvad projektid või avaldused. Kodanikuühiskonna temaatikaga tegeles rohkem BAPPi finantseeritav Roheline Värav oma ühiskonnalehekülgedel, väljaandes ilmusid novembris UNESCO toel erileheküljed kodanikuühiskonna konverentsi raames.

Lisaks EMSLis ja Eestis toimuvast teavitamisele rahvusvahelistes infokanalites jäi napiks kodumaises meedias aramuslugude kirjutamine kodanikuühiskonna teemadel: põhjuseks raskused teemade “mahamüümisega” arvamustoimetustele ning EMSLi oma inimeste vähene initsiatiiv ja pealehakkamine.

Ajalehtede arvamuskülgedel ilmusid EMSLi nimel järgmised tekstid:

- 14.04 Roheline Värav, Kristina Mänd “Vabatahtlikul tööl on samuti hind” vabatahtlikkuse kitsaskohtadest
- 16.05 Eesti Päevaleht, Alari Rammo “Annetamine ei ole keeruline” vastuseks Eesti Päevalehe juhtkirjale annetamise teemal
- 11.08 Roheline Värav, Kristina Mänd “Siim Kallas kui leedi Marion” koostööst avaliku võimuga
- 08.12 Eesti Päevaleht, Kristina Mänd “Kõiki ühendusi ühe vitsaga ei löö” kodanikuühenduste rahastamisest, vastuseks Siseministeeriumi projektirahade jaotamisega tekkinud keskustelule

Väljastpoolt kodanikuühendusi pärinevate autorite analüütilisi tekste ilmus meedias suhteliselt vähe: mõned aramuslood päeva- või nädalalehtedes sotsioloogidelt ning analüüsid Riigikogu Toimetistes ja Rahvusraamatukogu referaatväljaandes Summaria

Socialia. Üha rohkem on aga kodanikuühiskonnaga seotud artikleid ja portreelugusid ühenduste eestvedajatega ilmunud uudiste ja elu-külgedel.

Järgnevate aastate eesmärkide seas tuleb jätkata lisaks tegevuskavas oleva stabiilse infokanali käivitamisele nii vabaühenduste endi jätkuva harimisega avalikkussuhete vallas kui ajakirjanduse tööpõhimõtete parema tundmaõppimise ja tegutsemisega selle nimel, et meedia analüüsiks konkreetsete tegevuste kõrval rohkem kodanikuühenduste rolli ühiskonnas. Vabaühenduste professionaalsuse tõstmiseks kommunikatsioonitegevuse alal toimus sel teemal 2005. aastal EMSLi suvekool ning ilmus vastav käsiraamat.

2.6. Rahvusvahelised suhted

2.6.1. Osalemine rahvusvahelistel konverentsidel ja katusorganisatsioonides

EMSL osales mais konverentsil „Global Democracy. Civil Society Visions and Strategies” Kanadas (Kristina Mänd pidas ettekande), juunis Euroopa Fondide Keskuse aastakonverentsil Ungaris, oktoobris konverentsil “Kodanikuühenduste ekspertpotentsiaal kui Venemaa reformide ressurs” Venemaal (Kristina Mänd pidas ettekande), novembris ICNL foorumil “Civil Society Law” Türgis (Kaidi Holm pidas ettekande). Nendel üritustel osalemise läbi on saanud ise uusi teadmisi ning tutvustatud Eesti kogemusi rahvusvaheliselt.

EMSL kuulub rahvusvahelisse kodanikuühenduste liitu CIVICUS, Kristina Mänd on selle eri riikide katusorganisatsioonide grupi kaasesimees. 2006. aasta jaanuarist juunini töötab Kristina Mänd sama projekti raames CIVICUSes.

Kuulume ainsa katusorganisatsioonina ka Kesk- ja Ida-Euroopa tugikeskuste võrgustikku Orpheus. Et aga seal 2005. aastal tegevusi ei toimunud, kaalume lahkumist.

2.6.2. Venemaa

EMSL nõustab alates 2004. aastast Venemaa fondi CAF-Russia suhetes avaliku sektoriga. 20.-23. oktoobrini käisid Kristina Mänd ja Katrin Kala Moskvast vene ühendusi nõustamas, esinedes konverentsil “Kodanikuühenduste ekspertpotentsiaal kui Venemaa reformide ressurs” avaliku ekspertiisi ja avaliku arvamuse legitiimsuse teemal. Konverentsil osales 160 ühendust üle Venemaa.

2.6.3. Inglismaa

EMSL teeb mitmendat aastat koostööd Inglismaa vabaühenduste katusorganisatsiooniga NCVO. 2.-5. oktoobrini külastasid Kristina Mänd ja Kalle Jürgenson EMSList ning Katrin Enno BAPPist Inglismaa valitsusasutusi ja ühendusi seoses kodanikuühenduste rahastamisega. Kohtuti NCVO, Charity Commissioni, Riigikontrolli,

Rahandusministeeriumi ja Siseministeeriumi esindajatega, kohtumised andsid mitmeid ideid Eesti ühenduste rahastamisprojekti jaoks.

2.6.4. Muu

Katrin Kala osales 25.-30. aprill Moldovas Ida-Ida programmi raames projekti "Managing Local Problems in Multicultural Communities" õppevisiidil.

9. mail toimus kohtumine Šveitsi välisministeeriumi ametnikega, et rääkida nende osutatavast välisabist, mis on sarnane Norra finantsmehhanismidega. Osalesid pea kõik Riikliku Arengukavaga seotud ühendused. Andsime ülevaate probleemidest suhetes Rahandusministeeriumiga seoses Norra finantsmehhanismidega, arutati Šveitsi pakutud abi prioriteetide nimekirja.

14. juunil toimus kohtumine Gruusia ühendustega ning Kristina Mänd pidas neile loengu EKAKist ja Eesti kodanikuühiskonnast.

3. Info- ja tugiprogramm

3.1. Nõustamine

Seoses Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse koordineeritava maakondlike arenduskeskuste (MAK) võrgustiku loomisega, mis said endale ka mittetulundusühingute ja sihtasutuste nõustamise kohustuse, EMSL enam otseselt ühenduste nõustamisega ei tegele. Et oleme aga aastaid seda teinud ning küllap ei ole paljud abivajajad veel MAK-ide sellest funktsioonist teadlikud, pöörduti meie poole siiski jätkuvalt ka nõu saamiseks nii telefoni kui ka e-posti teel. Keskmiselt saime nädalas kuni paarkümmend päringut. Küsimustes, millele teadsime vastuseid ja mis ei nõudnud põhjalikumat süvenemist, vastasime päringutele, keerulisemates küsimustes suunasime abivajajad MAK-ide poole.

EMSLi vahendatavat tasulist juristi teenust kasutati 2005. aastal viiel korral.

3.2. Infovahetus

EMSL haldab nelja e-posti listi kokku üle 1200 liikmega: EMSLi nõukogu list (9 aadressi; nõukogu ja juhatuse liikmete omavaheliseks suhtlemiseks), EMSLi liikmete list (107 aadressi; ainult liikmesorganisatsioonidele mõeldud info edastamiseks, nt. liikmeürituste info, EMSLi seisukohtade kujundamine jms teemad), EMSLi infolist (956 aadressi; kõigile soovijatele kodanikuühendusi puudutava info edastamiseks) ja eraldi list Harjumaa ühendustele (100 aadressi; konkreetselt Harjumaa ühendusi puudutava info edastamiseks), viimast küll kasutati aasta jooksul vaid mõned korrad.

2005. aastal täpsustasime büroo-siseselt listide kasutamise põhimõtteid, vältimaks informatsiooni dubleerimist ning hoidmaks kirjade hulka mõistlikes piires. Välja arvatud nõukogu list, ei ole mujal listi liikmetel võimalik oma teateid otse listidesse saata. EMSLi liikmete teateid avaldame infolisti saadetavas iga-nädalases elektroonilises infokirjas e-EMSL (ilmus aasta esimeses pooles üks kord, aasta lõpus kaks korda nädalas), kuhu lisaks koondame muu EMSLi tegevust ja kolmandat sektorit puudutava teabe (uudised, koolitusteated, projektikonkursid, rahastamisvõimalused jms). Ühenduste omavahelise diskussioonikanali funktsiooni täidab Agu Laiuse (Jaan Tõnissoni Instituut) hallatav list org.kodanikeyhiskond@lists.ut.ee.

3.3. Kodulehekülg

EMSLi kodulehekülg www.ngo.ee on üha rohkem muutumas kodanikuühendustele põhiliseks infoportaaliks internetis, mis läbis 2005. aastal põhjalikke ümberkorraldusi. Uueks halduriks sai Alari Rammo. Koduleheküljel kujundasime mõnevõrra ümber sisulist ülesehitust, kuna infomahud kasvasid hüppeliselt. Eraldi rubriigiks sai üldteemasid käsitlev „Kodanikuühiskond”, oma rubriik on EMSLil organisatsioonina, samuti „EMSLi tegevus”, „EMSLi üritused” ja „Teabekeskus”, kus on omakorda jagatud ühendustele vajalik info nagu asutamine, maksud, raamatupidamine, seadusandlus jpm.

Uudistemahu kasvu tõttu eraldasime esiküljel kõik koolitusi puudutavad teated. Keskmiselt vahendab kodulehekülg paarkümmend uudist igas kuus, võimaldades nn. passiivse kanalina edastada rohkem sõnumeid kui aktiivselt listidesse saates. Lisavõimalusena integreerisime kodulehele uue mooduli: kalender ja üritustele registreerimine. Esiküljel paistvasse kalendrisse saavad kirja EMSLi ja meie liikmete olulisemad sündmused. Elektrooniline registreerimine suurematele üritustele tõestas end edukalt suvekooli, konverentsi ja ühe üldkoosoleku eel. Üha rohkem kasutasime kodulehekülge ka kaasamiskanalina, pannes sinna üles erinevaid kommenteerimiseks mõeldud eelnõusid ja vastavad kommenteerimise vormid.

Kodulehekülje külastatavus kasvas 2005. aasta lõpuks varasemaga keskmiselt kolmandiku. Keskmiselt saab lehekülg 500-600 külastust päevas, kuni 20 000 külastust kuus. Stabiilselt suurim huvi on teabekeskuse ja eriti raamatupidamis-alase info, samuti EMSLi liikmete, kirjastatud materjalide, infolehtede ja koolituste vastu. Suuremate ürituste (suvekool, konverents, üldkoosolek) ajal suurenes külastatavus nende alamlehekülgedel, samuti siis, kui kommenteerimist vajasis erinevad dokumendid ja projektid.

Kaasajastatud sai ka kodulehekülje pikalt soiku jäänud ingliskeelse osa ülesehitust ja sisu.

3.4. Teabepäevad

EMSLi teabepäevade korraldamise eesmärk on anda ühenduste igapäevategevustes vajalikku värskemata informatsiooni päevakajalistel teemadel. 2005. aastal toimus viis teabepäeva kokku 85 osalejaga. Teabepäevade korraldamist rahastatakse osalustasudest.

Nr.	Teema ja lektor(id)	Sihtgrupp	Osalejaid
1.	Ühenduste majandusaasta aruanne (Elle Märiz)	ühenduste raamatupidajad	19
2.	S e a d u s a n d l u mittetulundusühendustele (Eha Pehk)	sühenduste juhid ja projektijuhid	20
3.	Finantseerimisvõimalused kodanikuühendustele (Kristina Mänd, Peep Mardiste, Jaan Urvet)	ühenduste juhid ja projektijuhid	14
4.	Olulised lepingud ühenduste tegevuses (Eha Pehk)	ühenduste juhid	18
5.	Raamatupidamine ja maksustamine (Elle Märiz)	ühenduste raamatupidajad	24

3.5. Koolitused ja seminarid

3.5.1. EMSLi koolitused ja seminarid

EMSLi koolituste korraldamise eesmärk on aidata kaasa osalejates süvendatud teadmiste tekkimisele mõnel kodanikuühiskonda ja –ühendusi puudutaval teemal. Kui teabepäevad on olemuselt reaktiivsed, ühenduste tegutsemiskeskonda puudutavat värskemata informatsiooni vahendavad; siis koolituste teemade ja sisu paikapanemisel soovime rohkem olla proaktiivsed, eestvedavas rollis, levitades praktikaid ja mõtteviise, mida peame ühenduste arenguks oluliseks.

2005. aastal viisime läbi kaheksa koolitust kokku 124 osalejale. Koolitusi rahastatakse tavaliselt nii osalustasudest kui ka nende läbiviimiseks saadud toetustest.

Nr.	Teema ja lektor(id)	Toetaja	Osalejaid
1.	Juhtimiskogemuste arendamine pensionäride ühendustes (Kristina Mänd, Kaidi Holm, Jaan Urvet)	H a s a r t m ä n g u - maksu Nõukogu	61 (kolm kahepäevast koolitust Tallinnas ja Viljandis)
2.	Säästev juhtimine (Kristina Mänd, Toomas Trapido, Anu Kõnnusaar, Peep Mardiste, Margo Loor)	UNESCO	31 (kolm koolitust Tallinnas ja Tartus)
3.	Liikmete kaasamine ja eestkosted (Urmo Kübar, Rait Talvik)	B A P P (k a t u s - organisatsioonide projekti raames)	14

4.	Nõukogu ja juhatuse tööarendamine (Kaidi Holm)	BAPP (katus-organisatsioonide projekti raames)	-18
----	---	--	-----

3.5.2. Tellimuskoolitused

2005. aastal viis EMSL läbi 17 eritellimusel koolitust, sh. EASi konkursi võitjana 12 kolmepäevast esmaseid teadmisi andvat koolitust tegevust alustavatele ühendustele maakondades (lektorid Kristina Mänd, Agu Laius, Kaja Kaur, Kaido Floren, Kaidi Holm, Saima Mänd, Elle Märitz, Jevgeni Krištafovitš). Neis osales kokku 260 inimest. Kolme maakonna soovil jäid samasugused koolitused nende juures 2006. aastasse.

Lisaks korraldati Avatud Eesti Fondi ettepanekul ja rahastamisel kahepäevased koolitused Tallinnas, Tartus ja Pärnus ühenduste asjaajamise ja arhiivinduse teemal (lektor Janne Kerdo), kus osales 31 ühenduste juhti; ning koolitused Tallinnas ja Viljandis ühenduste asjaajamise ja tööõiguse teemal (lektorid Janne Kerdo ja Kaido Floren), kus osales 41 ühenduste juhti.

3.6. Kirjastustegevus

EMSL on üks peamisi kodanikuühiskonda ja -ühendusi puudutavate materjalide kirjastajaid Eestis. Oma 15 tegutsemisaasta jooksul oleme erinevates keeltes ja erinevatel teemadel üllitanud paarkümmend käsiraamatut, mis mõeldud ühenduste loomise ja arendamise hõlbustamiseks. Neile lisandub igal aastal mitu voldikut mõnel kitsamal teemal. Seitsmendat aastat ilmub ka EMSLi kvartaalne infoleht, mis kajastab lisaks meie tegevustele kodanikuühiskonna olulisemaid arenguid Eestis ja mujal.

2005. aastal saatis EMSL kõik oma trükised elektroonilisel kujul ka Eesti Rahvusraamatukogu digitaalsesse arhiivi Digar, mis kannab hoolt Eestis välja antud trükiste elektrooniliste koopiade säilimise ja taaskasutuse eest. EMSLi kodulehel on trükised saadaval www.ngo.ee/trykised, infolehed www.ngo.ee/infoleht.

3.6.1. EMSLi infoleht

Pärast BAPPi toetusel välja antud kodanikuühiskonna häälekandja Foorum ilmumise lõppu 2003. aastal on EMSLi infoleht jäänud ainsaks kodanikuühiskonna üldteemadele spetsialiseerunud väljaandeks Eestis, saavutamata küll harvema ilmumise ja väiksema tiraaži tõttu samasugust ulatust, mis oli Foorumil (ilmus kord kuus, 1999-2000 Eesti Päevalehe, 2001-03 Postimehe vaheleheena). Kodanikuühiskonna teemasid kajastab ka Maalehe ja Eesti Päevalehe vahel ilmuv Roheline Värav, mis aga peamiselt on keskendunud keskkonnatemaatikale; valdkondlikke infolehti ilmub ka teistel kodanikuühendustel.

Neli korda aastas ilmuva EMSLi infolehe eesmärgid on:

- hoida lugejaid – nii liikmeid kui ka teisi – kursis EMSLi tegemistega, selgitada nii toimunu kui plaanitava eesmäärke, põhjendusi, (oodatavaid) tulemusi, osalemisvõimalusi jne, selle läbi suurendada EMSLi läbipaistvust ja legitiimsust;
- hoida lugejaid kursis laiemalt kodanikuühiskonna arengutega (EKAKi rakendamine, muud olulisemad sündmused, algatused ja uuringud) Eestis, aga ka mujal maailmas, seda nii toimunu kui ka uute ideede ja mõtteviiside tutvustamise läbi;
- levitada teatud väärtusi (kodanikuaktiivsus, innovaatus, säästlikkus, vastutavus jne) ning häid praktikaid Eestist ja välismaalt, selle läbi suunata ja harida lugejaid;
- fikseerida ajaloo jaoks neli korda aastas Eesti kodanikuühiskonna hetkeseis;
- anda EMSLi liikmetele kanal oma tegevuse ja saavutuste tutvustamiseks.

Infolehe lugejateks on EMSLi liikmed, kellele see saadetakse postiga; teised kodanikuühendused, kellele jagatakse seda üritustel ja MAKide kaudu; samuti poliitikud, ametnikud ja teadlased. Kui palju lugejaid on ning kes mida ja kui põhjalikult loeb, pole süvendatult uuritud; üldisema hinnangu infolehe teostusele ja vajalikkusele annab 2006. aasta alguses läbi viidud EMSLi liikmeküsitlus.

2005. aastal hakkasid infolehte toimetama EMSLi ajakirjandusharidusega töötajad Urmo Kübar ja Alari Rammo. Lehe arendamisel keskendusime lugejasõbralikkuse tõstmisele nii sisu kui ka kujunduse osas: süstematiseerisime rubriike (kodanikuühiskonna uudised, EMSLi tegemised, EKAK, aktuaalne teema, uurimus, välismaa, liikmete uudised), korrastasime kujunduspõhimõtteid, pöörasime varasemast suuremat tähelepanu tekstide toimetamisele. See töö jätkub ka 2006. aastal.

Aasta lõpus suurendasime lehe mahtu 12 küljelt 16-le ning tiraaži 1200-lt 1500-le. Infolehe koostamises osalevad aktiivselt ka EMSLi liikmed, pakkudes iga numbriga koostamise eel ideid ning kirjutades artikleid.

3.6.2. Brošüürid ja voldikud

2005. aastal kirjastas EMSL kaheksa väiksemat trükist:

- **“About civil society and nonprofit organizations in Estonia”**. Inglisekeelne infovoldik annab ülevaate kodanikuühiskonna ja kolmanda sektori organisatsioonide hetkeseisust (EKAKi rakendamine, rahastamine, kaasamine, vabatahtlikkus, statistika jne) ning olulisematest väljakutsetest. Trükis on mõeldud kõigile ühendustele enda ja Eesti tutvustamiseks välispartneritega suheldes. Väljaandmist rahastas Siseministerium (tiraaž: 1000).
- **“Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit”**. Infovoldik tutvustab EMSLi tegevusi, eesmäärke ja väärtuseid (tiraaž: 1000).

- **“Annetamine ja maksud”**. Infovoldik annetajale ja annetuse saajale vajalikest teadmistest: maksusoodustused, tingimused, deklareerimised jms. Voldik valmis koostöös Sise- ja Rahandusministeeriumiga, finantseeris Siseministeerium ning tasuta kujundusega toetas ajakiri Saldo.
- **“Mittetulundusühenduse asutamine”**. Eesti ja vene keeles ilmunud infovoldik annab näpunäiteid, kuidas valida mittetulundusühenduste vormidest erinevate eesmärkide puhul sobivaim, kuidas ühendust asutada; lisaks on toodud tugiorganisatsioonide kontaktandmed. Tellis ja rahastas EAS. (tiraaz: eesti keeles 4000, vene keeles 1000)
- **“Raamatupidamine ja maksud”**. Venekeelne infovoldik, mille tellis ja mida rahastas EAS.
- **“Raamatupidamine ja maksud Eesti mittetulundusühingutele ja sihtasutustele”**. Eestikeelne infovoldik, mille tellis ja mida rahastas EAS. (tiraaz 2000, millest EMSL sai 500 tk ja EAS 1500 tk)
- **„Eesti kodanikuühiskond. Ülevaade Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni rakendamisest.”** Siseministeeriumi rahastamisel valminud kokkuvõtte EKAKi rakendamise hetkeseisust ning ühiskomisjoni järgmistest ülesannetest. Lisaks lühiülevaade EKAKi ajaloost, praktilised soovitused ja ingliskeelne kokkuvõtte. Koostasid Kaja Kaur, Külvi Noor, Kristina Mänd ja Alari Rammo. Jätk 2004. aastal ilmunud Siseministeeriumi samateemalisele trükisele (tiraaz 1300, ilmus trükist jaanuaris 2006).

3.6.3. Käsiraamatud ja kogumikud

2005. aastal ilmus kolm EMSLi välja antud käsiraamatut:

- **“Vabauhenduste arengust Eestis: ülevaade 2005. Eesti mittetulundussektori jätkusuutlikkuse võrdlev hindamine ja vajaduste analüüs”**. Raamat sisaldab kokkuvõtet augustis ja septembris läbi viidud Eesti ühenduste jätkusuutlikkuse hindamisest kõigis maakondades ning selle võrdlust eelmise analoogse uuringuga 2002. aastal. Lisaks sisaldab raamat artikleid Eesti kodanikuühenduste arengust, ühenduste legitiimsusest ja vastutavusest, kaasamise heast tavast, sektori statistikast jne. Raamatu koostas Alari Rammo, finantseeris Siseministeerium (96 lk, tiraaz 2000).
- **“Kuidas korraldada rahaasju: väike käsiraamat ühendustele”**. Käsiraamatus antakse ülevaade *fundraisingu* võimalustest, fondidega suhtlemisest, avaliku ja erasektori toetusvõimalustest ning eraisikute annetustest; samuti sellest, kuidas sissetulekuid hallata ehk oma finantse ja aruandlust planeerida ning järelvalvet korraldada. Raamatu autor on Kristina Mänd, finantseeris USA saatkond (44 lk, tiraaz 1000, kordustrükk 2006. jaanuaris).
- **“Suhtekorraldus vabauhendustes: käsiraamat kommunikatsioonist ja mediasuhetest”**. Käsiraamat annab nõuandeid ühenduste kommunikatsiooni korraldamiseks, sisesuhtluseks ja lobitööks, lahti seletatakse suhtekorralduse põhialused, ajakirjanduse tööpõhimõtteid, kriisidega toimetulekut ning

suhtekorralduse eetilist poolt. Raamatu autor on Alari Rammo, finantseeris BAPP (36 lk, tiraaž 1500).

- „**Kodanikuühiskonna lühisõnastik**”. Mikko Lagerspetzi 2004. aastal BAPPi toetusel koostatud ja Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaura välja antud sõnastiku täiendustega väljaanne, seekord rahastas Siseministeerium (tiraaž 1400, ilmus trükist jaanuaris 2006).

3.7. EMSLi raamatukogu

EMSLi raamatukogus sorteerisime välja meie töös mittevajaliku, vananenud ja vähenõutud kirjanduse, millest osa läks 2005. aastal loodud Kodanikuühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskuse raamatukogule, ülejäänud Taaskasutuskeskusesse ümbertöötlemiseks. Meie raamatukogus on nüüd u. 450 kodanikuühiskonna alast trükist, mida saab kasutada EMSLi büroos kohapeal. Et selleteemalise kirjanduse valik on paranenud ka teistes raamatukogudes, kus sellega tutvumiseks pealegi paremad tingimused, me seda teenust enam arendanud ega reklaaminud ei ole.

4. EMSLi siseasjad

4.1. EMSLi büroo

EMSLi büroo asub 2003. aasta augustist Eesti Teatriliidu majas aadressil Uus 5. Jagame ruume Heateo Sihtasutusega. Kuigi ruumid on kenad ja mugavad, on need jäänud meile kitsaks, puudub nõupidamiste ruum ning kordategemist vajab valgustus. Seepärast alustasime uute ruumide otsimisega.

4.2. EMSLi töötajad

EMSLis töötas aasta lõpus täistööajaga neli ning osalise tööajaga projektijuhtide või konsultantidena viis inimest. Täistööajaga töötajate hulgas toimus 2005. aastal üks muutus – liikmeprogrammi juhi kohalt lahkus märtsis Kairi Birk, tema asemele tuli Urmo Kübar. Konsultantidena asusid EMSLi tööle Kalle Jürgenson (rahastamine), Tiit Riisalo (Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismid) ja Rait Talvik (eestkoste ja liikmete kaasamine); jätkasid Alari Rammo (kommunikatsioon), Kaido Floren (jurist), Kaidi Holm (juhtorganite arendamine) ja Ülle Lepp (statistika).

Aasta teises pooles tegime ettevalmistusi juhataja vahetuseks: 2006. aasta jaanuarist asub pooleks aastaks Lõuna-Aafrika Vabariiki CIVICUSse tööle suunduva Kristina Männi asemel EMSLi juhatajaks Marit Otsing.

4.3. EMSLi nõukogu

EMSLi tegevust juhib nõukogu, mille koosseisu valivad liikmesorganisatsioonid üldkoosolekul ning mis koosneb vähemalt 2/3 ulatuses liikmesorganisatsioonide esindajatest. Nõukogu liikmete volitused kestavad kolm aastat.

2005. aastal said läbi kolme senise nõukogu liikme, Mall Hellami, Reet Valingu ja Toomas Trapido volitused; seoses pikema viibimisega Eestist eemal palus oma volitused lõpetada Madis Masing. Uued liikmed valiti üldkoosolekul 14. oktoobril. Üles seati kuus kandidaati: Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Krista Loogma (Eesti Haridusfoorum), Tiina Saar (BPW Estonia), Jüri-Ott Salm (Eestimaa Looduse Fond), Monika Salu (Tartu Vabatahtlike Keskus) ja Reet Valing (MTÜ Kodanikukoolitus). Üldkoosolek otsustas kõigepealt säilitada nõukogu suurusena kaheksa inimest, vabanenud neljale kohale osutusid häälteenamusega valituks Mall Hellam, Reet Valing, Monika Salu ja Jüri-Ott Salm.

Nõukogu kogunes 2005. aastal kuus korda, lisaks peeti aru e-posti listi vahendusel. Nõukogu koosolekute protokollid on saadaval www.ngo.ee/92.

Tulude ja kulude analüütiline aruanne
01.01 kuni 31.12.2005.a.

TULUD

	Eelarve	Täitmine
1. Liikme- ja sisseastumismaksud	75 000	75 825
2. Annetused ja toetused	4 000	865
3. Valitsuse sihtfinantseerimine		
3.1 Eraldis riigieelarvest		700 000
3.2 Sotsiaalministeerium: pensionäride ühenduste koolitus		74 000
3.3 Siseministeerium EKAKi rahvusvaheline seminar		50 000
4. Projektide sihtfinantseerimine		
BAPP meediaraamat	45 000	45 000
BAPP Infovahetus	42 000	42 000
BAPP EKAK rahvusvaheline seminar	44 700	44 700
BAPP konverents	250 000	180 000
BAPP rahastamise ekspert (kasutatud osa)	200 000	81 244
Avatud Eesti Fond (arhiivindus)	101 228	101 228
Avatud Eesti Fond (EKAK seminar)	126 000	152 843
Avatud Eesti Fond (venekeelne tõlge suvekoolis)		25 000
Avatud Eesti Fond (arhiivindus ja asjaajamine)		41 224
Avatud Eesti Fond (konverents)		61 000
UNESCO (keskkond)	172 000	171 840
Hollandi Saatkond (MATRA suvekool)	175 000	130 150
Inglise Saatkond (EKAK seminar)		12 902
Siseministeerium (EKAK seminar)		4 968
Norra finantsskeem (kasutatud osa)		10 325
5. Sihtfinantseerimine lepingutega		
EAS (agendilepinguga koolitused)	100 000	111 925
USAID	50 000	32 787
Muu	60 000	33 454
6. Muud tulud		
Trükiste müük	5 000	10 324
Koolitused, seminarid	120 000	150 555
s.h. suvekool	25 000	30 325
s.h. konverents	50 000	44 480
Muu		13 178
7. Kulutuste tagastus	150 000	88 246
KOKKU TULUD:	1 670 928	2 445 583

KULUD

1.Sihtotstarbeliste projektide kulud		
projektide teostamise kulud		1 576 169
2. Mitmesugused tegevuskulud		458 428
2.1.ruumide rent	110 400	77 876
2.2.sidekulud (telefon, andmeside, hooldus)	72 000	75 388
2.3.bürookulud (tarbed, post, pank, jm.)	28 500	19 844
2.4.raamatud, ajalehed, trükised		9 973
2.5.infomaterjal (voldikud, infoleht, jm.)	118 000	46 856
2.6.büroomasinad, ruumide sisustus	12 000	13 582
2.7.üldkoosolek, nõukogu	14 000	9 220
2.8.liikmemaksud	5 000	984
2.9.EMSLi teabepäevade kulu	9 000	14 980
2.10.ostetud transporditeenus	20 000	8 210
2.11.lähetuskulud (Eesti)		640
2.12.välislähetuse sõidukulud		29 269
2.13.lähetuskulud (välis)	140 000	26 296
2.14.päevarahad (välis)		19 500
2.15.audit	7 500	7 350
2.16.aasta parim	5 000	6 937
2.17.vastuvõtukulud	10 000	48 641
2.18.jääkide tagastus		19 917
2.19.reklaam, uuringud, meedia		17 750
2.20.muud tegevuskulud		5 215
3.Töjõukulud	970 848	764 078
3.1.põhikohaga töötajate palgakulu	670 848	630 022
3.2.töövõtulepinguga töötajate palgakulu		134 056
KOKKU KULUD:	1 522 248	2 798 675

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Juhatus kinnitus raamatupidamise aastaaruandele

Juhatus kinnitab lehekülgedel 3 kuni 44 toodud MTÜ EMSL 2005. a raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust.

Juhatus kinnitab, et:

1. raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses Eesti hea raamatupidamise tavaga;
2. raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt ettevõtte finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;

Käesoleva majandusaasta aruande on kinnitanud ja sellele on alla kirjutanud EMSL juhatuse kõik liikmed:

<i>Nimi</i>	<i>Allkiri</i>	<i>Kuupäev</i>
Marit Otsing	<i>/juhatuse liige/</i>	“ .. ”2006
Kristina Mänd	<i>/juhatuse liige/</i>	“ .. ”2006
Lagle Parek	<i>/nõukogu esimees/</i>	“ .. ”2006
Mall Hellam	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Uku Lember	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Monika Salu	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Jaan Manitski	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Jüri-Ott Salm	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Reet Valing	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006
Rein Voog	<i>/nõukogu liige/</i>	“ .. ”2006

BILANSS

(kroonides)

	Lisa	31.12.2005	31.12.2004
AKTIVA			
KÄIBEVARA			
Raha		869 475	760 362
Nõuded ostjate vastu		24 400	1 325
Muud lühiajalised nõuded		330	0
Viitlaekumised	3	1 784	1 089
		Käibevara kokku	895 989
			762 776
PÕHIVARA			
Materiaalne põhivara	2	4 845	14 170
		AKTIVA KOKKU	900 834
			776 946
PASSIVA			
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED			
Võlad hankijatele	4	39 101	0
Ettemakstud tulevaste perioodide tulud	3	776 206	332 840
Viitvõlad		2 959	979
Eraldised		0	390 639
		Kohustused kokku	818 266
			724 458
NETOVARA			
Eelmiste perioodide tulem		52 488	353 842
Aruandeaasta tulem		30 080	-301 354
		Netovara kokku	92 568
		PASSIVA KOKKU	900 834
			776 946

TULUDE JA KULUDE ARUANNE

(kroonides)

	Lisa	2005	2004
TULUD			
Müügitulu		313 344	115 891
Muud tulud	5	2 132 239	1 418 490
	Tulud kokku	2 445 583	1 534 381
 KULUD			
Mitmesugused tegevuskulud		1 643 958	1 133 578
Tööjõukulud		764 078	667 170
sh palgakulu		572 344	499 756
sh sotsiaalmaksukulu		191 734	167 414
Kulum		9 325	36 125
	Kulud kokku	2 417 361	1 836 873
<i>Põhitegevuse tulem</i>		28 222	-302 492
 Finantstulud			
Muud intressi- ja finantstulud		1 858	1 138
<i>Aruandeaasta tulem</i>		30 080	-301 354

RAHAVOOGUDE ARUANNE

(kroonides)

	2005	2004
<i>Raha jääk aasta alguses</i>	760 362	728 338
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST		
Aruandeaasta tulem	30 080	-301 354
Kulum	9 325	36 125
<i>Korrigeerimine käibekapitali kirjete muutustega</i>		
Käibevara muutus	-24 100	22 401
Lühiajaliste kohustuste muutus	93 808	274 852
<i>Rahavood põhitegevusest kokku</i>	109 113	32 024
RAHAVOOD KOKKU	109 113	32 024
<i>Raha jääk aasta lõpul</i>	869 475	760 362

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1 – ARVESTUSPÕHIMÕTTED

2005. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti heast raamatupidamistavast. Eesti hea raamatupidamistava põhinõuded on esitatud Eesti Raamatupidamistoimkonna juhendites. Arvesse on võetud muudatusi, mis tulenevad raamatupidamise seadusest, mis kehtib alates 01.01.2005.a.

Välisvaluutas toimunud tehingud

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tuluna või kuluna.

Materiaalne põhivara

Põhivaraks loetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 7 000 krooni. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja põhivara kasutuselevõtuga otseselt seonduvatest kuludest. Materiaalset põhivara amortiseeritakse lineaarsel meetodil. Inventari amortisatsiooninorm on 20% aastas.

Eraldised

Eraldised on EMSL kohustuse liik, mille kajastamine aruandes on seotud sihtfinantseerimisega. Eraldised on moodustatud projektiga seotud kuludele, mis tekivad järgneval perioodil ning millele finantseerimine on laekunud aruandeperioodil. Eraldiste suurus määratakse üksikute projektide tegevusega seotult tekkida võivate kulude inventeerimisega ning arvestades finantseerimisega seotud tingimusi. Seisuga 31.12.2005 eraldisi kajastatud ei ole.

Tulude ja kulude arvestus

Tulud liikmemaksudest kajastatakse vastavalt nende laekumisele. Tulud muust majandustegevusest kajastatakse tekkepõhiselt. Sihtfinantseerimine kajastatakse brutomeetodil. Vastavalt sellele meetodile kajastatakse kõiki EMSL poolt koordineeritud ja vahendatud projektide tulusid ja projektide finantseerimist kui EMSL tulusid raha laekumise perioodil ja kulusid kui EMSL kulusid vastavalt perioodil tehtud kuludele.

LISA 2 - PÕHIVARA

	2005	2004
Inventar ja sisseseade perioodi algul	175 785	545 552
Sissetulek	0	0
Väljaminek	0	369 767
Inventar ja sisseseade perioodi lõpul	<i>175 785</i>	<i>175 785</i>
Põhivara kulum perioodi algul	161 615	495 257
Arvestatud amortisatsiooni (-)	9 325	333 642
Põhivara kulum perioodi lõpul	170 940	161 615
<i>Põhivara jääkmaksumus perioodi lõpus</i>	4 845	14 170

LISA 3 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSED

	2005	2004
<i>Viitlaekumised</i>		
Ühispangast laekumata intressid	1 784	1 089
<i>Viitlaekumised kokku</i>	1 784	1 089
<i>Saadud ettemaksed</i>		
Ettemakstud tulevaste perioodide tulud- projektide sihtfinantseerimine	776 206	332 840
<i>Ettemaksed kokku</i>	776 206	332 840

LISA 4 - MUUD TULUD

	2005	2004
<i>Tulu liik</i>		
Liikmemaksud	75 825	63 550
Projektide sihtfinantseerimine	1 967 304	1 173 394
Annetused	865	1 167
Muud	88 246	396 270
<i>Kokku tulud</i>	2 132 239	1534 381

LISA 5 – MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD

	2005	2004
<i>Kulu liik</i>		
Sihotstarbeliste projektide teostamise kulud	1 185 530	663 193
Bürookulud	173 108	185 826
Muud	285 320	284 559
<i>Kokku mitmesugused tegevuskulud</i>	1 643 958	1 133 578

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Audiitori järeldusotsus

Oleme kontrollinud Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 31.12.2005 lõppenud majandusaasta kohta koostatud aastaaruannet. Aruande koostamine on mittetulundusühingu juhatuse ülesanne. Meie ülesanne on anda auditi tulemustele tuginedes hinnang raamatupidamise aastaaruande kohta.

Auditi oleme läbi viinud kooskõlas Eesti Vabariigi audiitortegevuse eeskirjadega. Nimetatud eeskirjad nõuavad, et audit planeeritakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldaks küllaldase kindlusega hinnata, kas raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ja ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi ning seisukohavõttu raamatupidamise aastaaruande esituslaadi suhtes tervikuna. Usume, et meie poolt sooritatud audit annab piisava kindluse arvamuse avaldamiseks raamatupidamise aastaaruandes esitatu kohta.

Oleme seisukohal, et aruanne on koostatud kooskõlas Eesti Raamatupidamise seadusega, bilanss üldmahuga 900 834 krooni seisuga 31.12.2005 ja 2005. aasta tulem 30 080 krooni kajastab oluliselt õigesti ja õiglaselt Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu finantsseisundit seisuga 31.12.2005 ja 2005. aasta tulemust.

Tallinnas, 21. aprill 2006.a.

Taavo Savik
vannutatud audiitor

EMSLi LIIKMED
(seisuga 31.12.2005)

A. J. von Krusensterni nim. MTÜ	MTÜ	80082443	Kultuur	Väike- Maarja
AIESEC Eesti	MTÜ	80052592	Rahvusvaheline tegevus	Tallinn
Arno Tali Sihtkapital	MTÜ	80107290	Haridus ja teadus	Tallinn
Avatud Eesti Fond	SA	90000334	Filantroopia	Tallinn
Avatud Kihnu Fond	SA	90004243	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Pärnu
Balti Haridus- ja Kultuuriühing	MTÜ	80007387	Haridus ja teadus	Tallinn
Betti Alveri Fond	SA	90001440	Kultuur	Jõgeva
BPW Estonia (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon)	MTÜ	80036176	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Caritas Eesti	MTÜ	80005460	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Ajakirjanike Liit	MTÜ	80040692	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Assotsiatsioon Anti-AIDS	MTÜ	80010219	Tervishoid	Tallinn
Eesti Ehitusteabe Fond	MTÜ	80053281	Haridus ja teadus	Tallinn
Eesti Euroopa Liikumine	MTÜ	80064116	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eesti Haridusfoorum	MTÜ	80135866	Haridus ja teadus	Tallinn
Eesti Harrastusteatriite Liit	MTÜ	80070776	Kultuur	Tallinn
Eesti Ingerisoomlaste Liit	MTÜ	80082012	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tartu
Eesti Iseseisva Elu Keskus	MTÜ	80027616	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Kennelliit	MTÜ	80085275	Keskkond	Tallinn
Eesti Kinoliit	MTÜ	80064853	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Kristlik Televisioon	MTÜ	80097686	Kultuur	Tallinn
Eesti Külaliikumine Kodukant	MTÜ	80036845	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Tallinn
Eesti Lasterikaste Perede Liit	MTÜ	80090320	Sotsiaalteenused	Pärnu
Eesti Lihasehaigete Selts	MTÜ	80043118	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit	MTÜ	80067455	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Mesinike Liit	MTÜ	80044000	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Muusika Jäädvustamise Fond	MTÜ	80100253	Kultuur	Tallinn
Eesti Naabrivalve	MTÜ	80130248	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eesti Naiste Koostöökett	MTÜ	80192157	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus	MTÜ	80005690	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eesti Noorte Naiste ja Noorte Meeste Kristlike Ühingute Liit	MTÜ	800071623	Kultuur	Tallinn
Eesti Nägemispuuetega Inimeste Fond	SA	90000535	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Piibliselts	MTÜ	80040723	Religioon	Tallinn
Eesti Psoriaasiliit	MTÜ	80048127	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts	MTÜ	80077198	Kultuur	Tartu

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts	MTÜ	80075472	Kultuur	Tallinn
Eesti Rahvuskultuuri Fond	SA	90000340	Filantroopia	Tallinn
Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Sihtasutus	SA	90005320	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Tallinn
Eesti Ringhäälingute Liit	MTÜ	80030713	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Seksuaaltervise Liit	MTÜ	80102393	Tervishoid	Tallinn
Eesti Skautide Ühing	MTÜ	80048529	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Suhtekorraldajate Liit (c/o KPMS)	MTÜ	80000189	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Suurperede Abistamise Selts	MTÜ	80000037	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Sõltuvushaigete Rehabilitatsiooni Ühing	MTÜ	80004294	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Südameliit	MTÜ	80004294	Tervishoid	Tallinn
Eesti Tarbijakaitse Liit	MTÜ	80014594	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eesti Tööõpetajate Selts	MTÜ	80040025	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tallinn
Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit	MTÜ	80023392	Sotsiaalteenused	Tallinn
Eesti Vähiliit	MTÜ	80010716	Tervishoid	Tallinn
Eesti Õiguskeskus	SA	90001411	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tartu
Eesti Üliõpilaskondade Liit	MTÜ	80059438	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tallinn
Eestimaa Looduse Fond	SA	90001457	Keskkond	Tartu
Eluliin	MTÜ	80011957	Sotsiaalteenused	Tallinn
Fenno-Ugria Asutus	MTÜ	80057988	Kultuur	Tallinn
Heateo Sihtasutus	SA	90008175	Filantroopia ja vabatahtlikkuse edendamine	Tallinn
Ida-Virumaa Külade Esindus	MTÜ	80033723	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Jõhvi
Junior Achievementi Arengufond	SA	90000587	Haridus ja teadus	Tallinn
Kistler - Ritso Eesti Sihtasutus	SA	90000951	Kultuur	Tallinn
Kodanikukoolitus	MTÜ	80039364	Haridus ja teadus	Tallinn
Lastekaitse Liit	MTÜ	80023021	Sotsiaalteenused	Tallinn
Lõuna-Eesti Turism	SA	90001256	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Tartu
Miikaeli Ühendus	MTÜ	80017521	Kultuur	Tallinn
Peipsi Koostöö Keskus	MTÜ	80101672	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Tartu
Pro Narva	SA	90003255	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Narva
Rapla Invaspordi Klubi "Refleks"	MTÜ	80049701	Sotsiaalteenused	Rapla
REC Estonia	SA	90005656	Keskkond	Tallinn
Sihtasutus Tuuru	SA	90000452	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Kärdla
Tallinna Kolmikute Pereklubi	MTÜ	80031380	Sotsiaalteenused	Tallinn
Tallinna Lastehaigla Toetusfond	SA	90000647	Filantroopia	Tallinn

Tarbijate Kaitse Ühendus UGANDI	MTÜ	80166051	Kodanikuõiguste kaitse, eestkoste	Tartu
Tartu Eluasemefond	SA	90001090	Majanduslik ja sotsiaalne areng	Tartu
Tartu Kultuurkapital	SA	90001291	Filantroopia	Tartu
Tartu Spordiklubi DO	MTÜ	80051098	Kultuur	Tartu
Tartu Vabatahtlike Keskus	MTÜ	80169730	Filantroopia ja vabatahtlikkuse edendamine	Tartu
Tartumaa Põllumeeste Liit	MTÜ	80062713	Ettevõtlusliidud ja kutseühendused	Tartu
Theodor Pooli nim. Fond	SA	90001428	Kultuur	Valgamaa
Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing	SA	90000222	Sotsiaalteenused	Tallinn
Vapramäe - Vellavere - Vitipalu Sihtasutus	SA	90001552	Keskkond	Nõo
VAT Teater	MTÜ	80071149	Kultuur	Tallinn
Ühendus R.A.A.A.M.	MTÜ	80127306	Kultuur	Tallinn
Ühing Viru Noorsoo Areng	MTÜ	80121522	Kultuur	Tallinn
YFU Eesti MTÜ	MTÜ	80011526	Rahvusvaheline tegevus	Tallinn